

หนังสือคู่มือ
DISABILITY FILM AWARD 2008
โครงการเวทีสัญจรและประกวดหนังสั้นหัวข้อ 'ความพิการ'

จัดพิมพ์โดย
บริษัท ไบโอสโคป พลัส จำกัด

สนับสนุนโดย
แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)
อุทยานการเรียนรู้ (TK Park)

กองบรรณาธิการ
ธิดา ผลิตผลการพิมพ์, นลัท ตั้งพรพิพัฒน์, นคร โพธิ์ไพโรจน์, วิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศ์ศา

ศิลปกรรม
ชลิตา จำเนียรไว

ภาพประกอบ
นภสร ลี้มไชยวัฒน์

บริษัท ไบโอสโคป พลัส จำกัด
410/118 ซ.รัชดาภิเษก 22
ถ.รัชดาภิเษก สามเสนนอก
ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2541-5318
www.bioscopemagazine.com

เฟลต
โมเดิร์นฟิล์ม
โทรศัพท์ 0-2512-4589

พิมพ์
ก.พล 1996
โทรศัพท์ 0-2517-5045

สารบัญ

7

เราจะประกวดหนังสือโครงงานนี้กันยังไง?

15

เรื่องความพิการที่คุณคิดว่ารู้ แต่...จริงๆ แล้วอาจยังไม่รู้

25

ทุกคนมี 'สิทธิ' และนี่...สิทธิของคนพิการ

33

ฟื้นฟู เพื่ออยู่อย่างอิสระ

43

เล่าเรื่องความพิการผ่านหนังสือ

65

แหล่งข้อมูล + หนังสือที่น่าสนใจ

“แล้วผมก็ได้ทราบว่า
ชีวิตจริงๆ มันไม่ได้ไร้ค่า
มันไม่ได้เป็นการละเลย
ถ้าเราได้พัฒนาตัวเอง
ก็เหมือนเราได้ชีวิตใหม่จากความพิการ”

องอาจ แก่นทอง
ผู้พิการรุนแรง

มูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

โครงการเวทีสัญจรและประกวดหนังสือ

หัวข้อ 'ความพิการ'

...เราจะประกวดกันยังไง?

โครงการนี้คืออะไร

Disability Film Award 2008 เป็นโครงการดีๆ ที่แผนงานสร้างเสริมสุขภาพ คนพิการใน สังคมไทย (สสพ.) จับมือกันจัดกับนิตยสาร BIOSCOPE และภาคีเครือข่าย เพื่อชักชวนสังคมไทยให้หันมาทำความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับ ‘ความพิการ’ จนเกิดเป็นความรู้สึกตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีที่แท้จริงของผู้พิการ

ด้วยความที่เราเชื่อในพลังของภาพยนตร์ และความคิดสร้างสรรค์ของคนรุ่นใหม่ เราจึงเลือกใช้ ‘หนังสั้น’ มาเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ที่ว่านี้

...แต่แม้จะมีชื่อเป็น ‘การประกวดหนังสั้น’ โครงการนี้ก็ได้ชวนให้เพื่อนๆ มาเน้นการแข่งขันความสามารถด้านภาพยนตร์กันลูกเดียวรอกนะ ใครไม่เคยทำหนังก็ใช้จะไม่มีโอกาส หรือใครเป็นมือเก่าหนังสั้นแต่ไม่เคยรู้เรื่องความพิการแบบลึกๆ มาก่อนก็ใช้จะหมดสิทธิ์ เพราะเรายังมีกิจกรรมดีๆ มาคอยรองรับอีกเพียบ ไม่ว่าจะเป็น :

ปูพื้นกันก่อนด้วย ‘เวทีสัญจร’

เราชอบข่าวของออกเดินสายไปจัดกิจกรรมเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติเกี่ยวกับความพิการและคนพิการกันทั่วประเทศ เริ่มต้นไปแล้วตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ และจะว่ากันยาวไปอีกตลอดเดือนมีนาคมนี้ โดยยึดหัวหาดที่สถาบันการศึกษาทั้งในภาคเหนือ อีสาน กลาง ใต้ และตะวันออกกับกรุงเทพฯ

ในการเดินทางไปแต่ละที่ เราจะทำอะไร ต่อไปนี้กัน

1. เทศกาลหนังเคลื่อนที่

ฉายหนังหลายเรื่อง ทั้งที่มาจาก ‘ชุดสารคดีประสบการณ์ชีวิตคนพิการ’ และหนังดัดแปลงที่น่าสนใจที่คัดเลือกตามบทความในหนังสือ ‘หนังหุ้มกระดูก’ (รู้จักหนังสือเล่มนี้เพิ่มเติมได้ในหน้า 65)

หลังการฉาย มีการพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญและคนพิการ โดยสะท้อนจากหนังที่ดู มาสู่ความเป็นจริง เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ชม

2. นิทรรศการ

3. แนะนำโครงการประกวดหนังสั้นนี้

ดังนั้น ใครเข้าร่วมเวทีสัญจรก็ย่อมมีโอกาสได้รับฟังเรื่องราวต่างๆ ที่ไม่เพียงช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความพิการ แต่ยังจะเป็นการเริ่มต้นเตรียมตัวที่ดีเยี่ยม สำหรับการส่งหนังเข้าประกวดในโครงการนี้อีกด้วย

เวทีสัญจรภูมิภาคพันธ์

วันที่ 14 ม.บูรพา จ.ชลบุรี
วันที่ 15 วิทยาเขตเพชรบุรี
วันที่ 19 ม.มหาสารคาม
วันที่ 20 เทคโนโลยีสุรนารี จ.นครราชสีมา

เวทีสัญจรมีนาคม

วันที่ 8 ม.สงขลานครินทร์
วันที่ 14 ม.ศิลปากร วิทยาเขตนครปฐม
วันที่ 18 ม.ธุรกิจบัณฑิตย์
วันที่ 20 ม.นเรศวร
วันที่ 21 ม.เชียงใหม่

ติดตามสถานที่ วัน เวลา อื่นๆ ที่เราจะไปเปิดเวทีสัญจรกันได้ที่ www.bioscopemagazine.com
และโทร. 0-2541-5318 (ต่อ 'นพพร') หรืออีเมล activity@bioscopemagazine.com

มั่นใจแล้ว มาประกวดกันเลย

- ใครๆ ก็ประกวดในโครงการนี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษา คนทั่วไปที่อยากทำหนังสือ คนทำหนังสือที่อยากทำหนังสือมีประเด็น และคนพิการที่มีเรื่องอยากเล่า
- โครงการนี้ไม่ได้เน้นการแข่งขันกันทำหนังสือที่เจ๋งเด็ดด้านเทคนิคภาพยนตร์อย่างเดียว แต่เราอยากได้หนังสือที่สามารถสื่อสารกับคนดูทุกๆ ไปได้อย่างมีพลัง นำไปสู่การเกิดทัศนคติที่ถูกต้องต่อคนพิการ
- แต่ฟังอย่างนี้อาจเฝ้าคิดว่า ต้องทำหนังสือดีๆ, ซีเรียสๆ, เคร่งขรึม, ใส่ข้อมูลวิชาการเยอะๆ ฯลฯ เรายังอยากได้หนังสือที่มีคุณภาพด้านการเล่าเรื่องและความสนุกเพลิดเพลินด้วยนะจ๊ะ
- แม้คุณจะไม่เคยหรือไม่ค่อยมีประสบการณ์ด้านการทำหนังสือก็ไม่ต้องกังวล ขอแค่มีเรื่องที่ชอบถ่ายทอดอย่างเข้มข้นก็พอ เพราะเรามีทีมผู้เชี่ยวชาญด้านการทำหนังสือ ที่จะคอยให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือตลอดการทำงาน เพื่อให้คุณได้หนังสือที่ตรงกับความต้องการของคุณมากที่สุด

กติกาต่างๆ

1. ส่งโครงเรื่องหนังสั้น (ความยาวไม่เกิน 15 นาที) ยาว 1 หน้ากระดาษ A4 มาที่ BIOSCOPE 410/118 ซ.รัชดาภิเษก 22 ถ.รัชดาภิเษก สามเสนนอก ห้วยขวาง กทม. 10310 **หมดเขต 30 มีนาคม 2551**
2. 4 เมษายน ประกาศผลผู้เข้ารอบแรก 30 ทีม
3. ผู้เข้ารอบแรกทั้งหมดนำไอเดียหนังที่ส่งมานั้น มานำเสนอให้ละเอียดขึ้นต่อกรรมการ
4. หลังจากผู้เข้ารอบแรกเสนอความคิดเสร็จสิ้นแล้ว กรรมการจะช่วยกันคัดเลือกให้เหลือ 5 ทีมที่เข้ารอบสุดท้าย โดยทุกทีมจะได้รับทุนสนับสนุนเรื่องละ 50,000 บาท
5. ทั้ง 5 ทีมนั้นจะได้รับเชิญให้เข้าร่วมการอบรมพิเศษ เพื่อเสริมความรู้ให้แน่นปึก ทั้งด้านความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความพิการ-คนพิการ และทักษะในการทำหนังสั้น จากนั้นนำความรู้ทั้งหมดที่ได้กลับไปพัฒนาผลงานของตนต่อไปจนพร้อมสำหรับการลงมือทำหนังสั้นจริง
6. เมื่อพร้อมแล้ว ทางโครงการจะส่งทีมมือเก๋าด้านการทำหนังสั้นตะลุยไปอยู่เคียงข้างเพื่อช่วยเหลือคุณ (ตามขอบเขตที่คุณต้องการ) ถึงที่ ตั้งแต่ช่วยถ่ายทำจนถึงการตัดต่อจนได้หนังที่คุณต้องการ
7. หนังทั้ง 5 เรื่องที่ทำสำเร็จแล้วจะได้รับการจัดฉาย และตัดสินมอบรางวัลโดยคณะกรรมการต่อไป โดยแบ่งเป็น
 1. รางวัลชนะเลิศ ได้รับเงินรางวัลมูลค่า 100,000 บาท
 2. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ได้รับเงินรางวัลมูลค่า 50,000 บาท
 3. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ได้รับเงินรางวัลมูลค่า 20,000 บาท
 4. รางวัลขวัญใจประชาชน (Popular Vote) ได้รับเงินรางวัลมูลค่า 10,000 บาท
 5. รางวัลความคิดสร้างสรรค์ ได้รับเงินรางวัลมูลค่า 10,000 บาท

ติดตามรายละเอียดของกติกา การจัดฉาย รางวัล และรายชื่อคณะกรรมการ ได้ที่
www.bioscopemagazine.com

Timeline

ก.พ. – มี.ค.

เวทีสัญจรตามมหาวิทยาลัย 10 จังหวัด ทั่วประเทศ

30 มี.ค.

ปิดรับโครงเรื่องหนังสือ

4 เม.ย.

ประกาศผลผู้เข้ารอบแรก 30 ทีม

ปลายเดือนเม.ย.

ประกาศผลผู้เข้ารอบสุดท้าย 5 ทีม

พ.ค.

ลงมือถ่ายทำ

มิ.ย.

ตัดสินรางวัลและฉายหนัง

เคล็ดลับการเข้ารอบในโครงการนี้

ไม่มีอะไรยาก...

ตั้งใจอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาจับจากหน้านี้เป็นต้นไปอย่างละเอียด

แล้วใช้ความรู้และทัศนคติใหม่ๆ ที่ได้มา

เป็นจุดเริ่มต้นในการจินตนาการถึงหนังที่อยากทำ

เพราะความเข้าใจต่อเรื่องความพิการ และความคิดสร้างสรรค์ในการคิดหนัง
คือกุญแจสำคัญที่จะส่งผลงานของคุณผ่านเข้ารอบ

เรื่อง 'ความพิการ'

คนที่คุณคิดว่ารู้ แต่...จริงๆ แล้วอาจยังไม่รู้

“เราไม่ต้องการให้คนในสังคมสัมพันธ์กับคนพิการ
ในเชิงแนวคิด แบบเฉพาะตัวเองอยู่ข้างบน
คนพิการอยู่ข้างล่าง และก็สงเคราะห์สงสาร
ให้เงินให้อะไรต่างๆ ช่วยเหลือ...
แต่เราก็ไม่อยากจะเห็นความสัมพันธ์ในเชิงสัญญาว่า
คนพิการควรจะมีความสัมพันธ์นั้นอย่างนี้
...ความสัมพันธ์ทั้งสองแบบ
ไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์
แต่มันเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่จะนำไปสู่ความสัมพันธ์
แบบที่สาม คือความสัมพันธ์ที่รู้สึกว่า
คนพิการก็เป็นเพื่อนมนุษย์ของเราเหมือนกัน
และสักวันเราอาจจะพิการเหมือนกัน
เพราะฉะนั้น เราจะสร้างโลกทางสังคมอย่างไร
ให้เขาเป็นเพื่อนของเรา”

นายแพทย์สุวิทย์ วิบุลย์พลประเสริฐ
ประธานกรรมการอำนวยการ
แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย

“คนพิการไม่ต้องการความสงสาร”

นี่เป็นประโยคคุ้นเคยที่คนทั่วไปได้ยินกันมาแล้วนับหนไม่ถ้วน
จนหลายคนอาจท่องจำเหมือนเป็นคาถาในการอยู่ร่วมกับผู้พิการ

“คนพิการไม่ได้ต้องการสิทธิพิเศษ”

นี่ก็เหมือนกันที่คนทั่วไปรับรู้มานาน จนทำให้คิดว่าสามารถเข้าใจผู้พิการแล้วอย่างดีเยี่ยม
แต่...คุณเข้าใจผู้พิการจริงๆ รึเปล่า?

คุณอาจรู้ว่าผู้พิการไม่ต้องการความสงสาร

แต่รู้มั๊ยว่า ...แล้วอะไรบ้างล่ะคือสิ่งที่เขาต้องการ?

รู้มั๊ยว่า คุณจะใช้ชีวิตอยู่กับผู้พิการได้ยังไงบ้าง?

จะทำตัวยังไงดีนะ? จะช่วยเขาดีมั๊ย? จะสื่อสารกับเขาด้วยวิธีไหน?

จะทำอย่างไรให้เป็นเพื่อนที่ดีของผู้พิการได้ด้วยทัศนคติที่ไม่ใช่ความสงสาร

แต่คือความเข้าใจอย่างจริงจัง...จริงๆ?

มาเริ่มต้นเปลี่ยนความเข้าใจที่เคยมีต่อ ‘ความพิการ’ กันเถอะ

1. ความพิการ = ปัญหา?

ในอดีต สังคมให้คำจำกัดความของ ‘ความพิการ’ ไว้ว่า เป็นความผิดปกติ และการเจ็บไข้ได้ป่วยประเภทหนึ่ง ซึ่งก็แปลว่า ต้องการ “การรักษา” ให้หาย หรือ เปลี่ยนมาอยู่ในสภาพใกล้เคียงกับคนปกติทั่วไป ให้มากที่สุด

ทำไมนะหรือ? ก็เพราะเราเชื่อกันว่า การได้เป็น ‘คนปกติ มีอวัยวะครบ 32’ เท่านั้นจึงจะสามารถมีความสุขได้

แต่คุณคิดว่าความเชื่อนี้ถูกต้องจริงรึเปล่า?

ทุกวันนี้ แนวคิดข้างต้นเริ่มเปลี่ยนแปลงไปแล้วเมื่อผู้คนรู้เท่าทันมากขึ้นว่า การตัดสินคุณค่าของคนจากคุณสมบัติพร้อมทางร่างกายนั้นไม่ใช่ความคิดที่ติดตัวเรามาตั้งแต่กำเนิด โลกหกรอก แต่มันเกิดขึ้นในยุคที่สังคมเดินหน้าเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมซึ่งคนต้องทำงานหนักราวกับเป็นอะไหล่ชิ้นเล็กๆ ในเครื่องจักรขนาดใหญ่ การไม่ป่วยไข้หรือไม่มีส่วนไหนของร่างกายบกพร่องจนส่งผลให้การทำงานแบบนั้นเสียหายจึงกลายเป็นคุณสมบัติแรกๆ ที่ถูกมองว่าจำเป็น

แต่แท้จริงแล้ว มนุษย์มีคุณค่าและความสามารถหลากหลายกว่าการเป็นแค่ชิ้นส่วนของเครื่องจักรมากนัก แนวคิดเชิงสังคมและสิทธิมนุษยชนจึงเกิดขึ้นในเวลาต่อมาเพื่อหาทางออกให้สังคมยุคใหม่ซึ่งเต็มไปด้วย ‘ความแตกต่างและหลากหลาย’

ซึ่งทั้งหมดนี้แพทย์หญิง วัชรารัตน์ วัชรบูลย์ ได้อธิบายไว้ว่า

“แนวคิดเชิงการแพทย์เห็นว่าความพิการเป็นเรื่องของ **ความผิดไปจากค่าปกติของร่างกายและสรีรวิทยาของปัจเจกบุคคล** การตัดสินความพิการจะอิงความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์เป็นหลัก ซึ่งใครก็อาจเป็นผู้ใช้ความรู้นี้ได้ไม่จำเพาะแพทย์ ดังนั้น ‘ความพิการ’ จึงถูกมองว่าเป็น**ปัญหาของปัจเจกบุคคล** การแก้ปัญหาต้องแก้ที่ตัวบุคคลโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นหลัก และความรู้ก็นำไปปฏิบัติผ่านนักวิชาชีพทั้งหลาย ซึ่งรวมถึงนักวิชาชีพด้านการศึกษา ด้านสังคมสงเคราะห์ และการจัดสวัสดิการ

“ส่วนแนวคิดเชิงสังคมนั้นมองว่า **ความพิการเป็นสิ่งที่ถูกก่อร่างขึ้นมาโดยสังคม** ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพหรือระบบความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมการเมือง ในสังคม **ความพิการจึงเป็นปัญหาทางสังคมที่เกิดจากความล้มเหลวหรือการจัดการตัวเองไม่ได้** ในอันจะตอบสนองความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ที่เป็นสมาชิกของสังคม”

(สามารถหาอ่านเพิ่มเติมได้ใน ‘การศึกษาเรื่อง The Social Determinant of Health and Poverty: An Explanation Under Disability Context’ ในเว็บไซต์ www.bioscope-magazine.com)

2. คนพิการ = เป็นภาระ?

แต่แม้แนวคิดที่มีต่อความพิการจะเริ่มเปลี่ยนไป แนวคิดทางการแพทย์แบบเดิมๆ ก็ยังฝังแน่นในใจคนส่วนใหญ่ สังคมจึงยังมีมุมมองคนพิการว่าเป็น ‘คนป่วย’ และปิดโอกาสไม่ไห้พวกเขาได้เรียนรู้หรือใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่

ในอันจะแก้ปัญหาทั้งทางทัศนคติและการปฏิบัติตัวของสังคมที่ว่ำนั้ ในบ้านเราจึงเกิดโครงการชื่อ **แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย** ขึ้นเพื่อจะปรับเปลี่ยนมุมมองของคนทั่วไปเกี่ยวกับความพิการจาก ‘ความเป็นภาระ’ ให้กลายเป็น ‘ทุนทางสังคม’ และเพื่อพัฒนาศักยภาพคนพิการโดยสนับสนุนให้คนพิการช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด

มาถึงตรงนี้ เราคงเห็นภาพใหม่ๆ แล้วว่า คนพิการไม่ต้องการความสงสารหรือการถูกปฏิบัติด้วยความเป็นพิเศษจนแปลกแยกจากคนทั่วไป สิ่งที่ผู้พิการต้องการคือการได้ใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ โดยที่สังคมช่วยกันกำจัดทั้งแนวคิดและสิ่งต่างๆ ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิตนั้นต่างหาก

อย่างไรก็ตาม สังคมจะลงมือช่วยกันทำแบบนั้นให้สำเร็จไม่ได้เลยหากไม่ทำความเข้าใจด้วยว่า ความพิการนั้นมีหลากหลายแบบ และแต่ละแบบก็มีความต้องการที่แตกต่างกัน

3. พิการเหมือนกัน แต่ความต้องการไม่เหมือนกัน

ตามปกติแล้ว เราอาจแบ่งความพิการที่พบเห็นในสังคมออกเป็น

1. ความพิการทางสายตา
2. ความพิการทางหู
3. ความพิการทางอวัยวะหรือการเคลื่อนไหว
4. ความพิการทางจิตใจ
5. ความพิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้

นั่นเป็นเพียงการแบ่งประเภทอย่างคร่าวๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ทางการแพทย์และสรีรวิทยาเป็นหลัก แต่ในการนำไปใช้จริง การจัดประเภทเช่นนี้อาจมีทั้งผลดีและผลเสีย ทั้งต่อสังคมและผู้พิการเอง การจัดกลุ่มผู้พิการจึงต้องอาศัยความพยายามในการทำความเข้าใจความพิการแต่ละประเภทอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่เสียก่อน จึงจะสามารถแบ่งกลุ่มคนพิการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

จุดใหญ่ใจความของการแบ่งกลุ่มคนพิการอย่างเหมาะสมก็เพื่อจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกบนพื้นฐานให้ตรงตามความต้องการของผู้พิการแต่ละกลุ่ม ถึงแม้ว่า โดยรวมแล้ว สิ่งที่คนพิการต้องการเป็นอย่างแรกคือ สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเองและการเข้าถึงการเรียนรู้ทักษะในการดำรงชีวิต แต่เมื่อเราเจาะลึกลงไปในรายละเอียดจะพบว่า ความพิการแต่ละแบบก็ต้องการความเข้าใจ, สาธารณูปโภค และสิ่งรองรับไม่เหมือนกัน

“ไม่เคยคิดเลยว่า
การที่ตัวเองมองไม่เห็นจะแย่กว่าหลายๆ คน
โดยส่วนตัวคิดว่าคนเราทุกๆ คน
มีความด้อยในตัวเองเหมือนกัน
แล้วแต่เรื่องอะไร แล้วแต่ว่าเราจะเอามุมมองไหนมาคิด
...ไม่เคยเสียใจว่าทำไมต้องตาบอด”

คนตาบอด

ถ้าย้อนคิดเล่นๆ ว่า 80% ในการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตของคนเราได้มาจากการมองเห็น หากพิจารณาอย่างตรงไปตรงมา ย่อมแปลว่าคนตาบอดถูกลดทอนความสามารถในการเรียนรู้ไปมาก เพราะฉะนั้น สิ่งที่คนตาบอดต้องการมากที่สุดคือ **ทักษะที่จะมาทดแทนการเห็นในการดำรงชีวิต** นั่นเอง

หลักสูตร Orientation and Mobility (เรียกย่อๆ ว่า O & M) เกิดขึ้นเพื่อให้คนตาบอดได้ฝึกใช้ประสาทสัมผัสด้านอื่นๆ ทดแทนการมองเห็น ไม่ว่าจะเป็นการสัมผัสผ่านการใช้ไม้เท้าเพื่อเดินทาง, การฟังเสียงเพื่อรับรู้ข้อมูลผ่านภาษาและการจับทิศทาง, การใช้จมูกรับกลิ่น เป็นเครื่องมือหลักในการทำกับข้าว, การจับจ่ายใช้สอย ไปจนถึงการเข้าห้องน้ำและทำความสะอาดตัวเอง

แต่แม้คนตาบอดจะได้เรียน O & M ถนนในเมืองไทยก็เต็มไปด้วยหลุมๆ บ่อๆ บนทางเดินเท้าก็เปียกด้วยสิ่งกีดขวาง แคมกันสาดหน้าร้านขายของก็มักจะยื่นลงมาตาดชะเกือบติดพื้น สำหรับคนทั่วไปเรื่องพวกนี้อาจเป็นแค่อะไรที่น่าหงุดหงิดนิดหน่อย แต่มันล้วนเป็นความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บที่สำคัญสำหรับคนตาบอดทั้งสิ้น

เวลาเราเห็นภาพคนตาดีแสดงควมมีน้ำใจมาด้วยการจูงคนตาบอดข้ามถนนหรือพาขึ้นรถเมล์ เราก็มักจะปลาบปล้มซ้ำซึ่ง แต่จริงๆ แล้ว ส่วนใหญ่เรายังไม่เข้าใจธรรมชาติของคนตาบอดกันเลย (เช่น ไม่ชอบอยู่ในที่ที่เสียงดังเกินไปเพราะทำให้เขาแยกแยะเสียงเพื่อรับรู้ข้อมูลหรือจับทิศทางไม่ออก หรือที่ที่เงียบเกินไปเพราะเขาไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง) ซึ่งก็ทำให้เรามักไม่ค่อยรู้วิธีให้ความช่วยเหลืออย่างถูกต้อง (เช่น ถ้ามองหน้าทุกครั้งว่าเขาต้องการความช่วยเหลืออะไรเปล่า, ใช้วิธีบอกตำแหน่งสิ่งต่างๆ ด้วยการเทียบกับเข็มนาฬิกา, การให้เขาจับแขนขณะนำทาง ไม่ใช่จูงแขนแล้วลากไปหรือไปจูงที่ไม้เท้าของเขา)

คนหูหนวก

ถ้าย้อนถามคนทั่วไปว่า ความพิการแบบไหนที่น่าจะทำให้ทุกข์ทรมานที่สุด? คำตอบส่วนใหญ่คือ ‘ตาบอด’

แต่เชื่อมั้ยว่าภาวะที่ต้องเผชิญความทุกข์ไม่ยิ่งหย่อนหรืออาจมากกว่าคือ ‘หูหนวก’ ต่างหาก **ด้วยมันคือความทุกข์จากการถูกโดดเดี่ยว คัดออกจากวงสนทนา ครอบครัว หรือโลกของมนุษย์ที่ได้ยินเสียงและสื่อสารกันด้วยภาษาพูด** เพราะความไม่รู้ไม่เข้าใจภาษาที่เขาใช้สื่อสารกัน

คนส่วนใหญ่อาจเคยคิดว่า ความพิการหูหนวกดูไม่เห็นจะเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตสักเท่าไร แต่จริงๆ แล้ว...ลองจินตนาการดูสิว่าจะเป็นยังไง ถ้าเราไม่เคยได้ยินเสียงอะไรเลย ไม่เคยรู้ว่าครอบครัวพูดอะไร จะใช้คำเรียกสิ่งต่างๆ ที่เห็นนั้นว่าอะไร ภาษาไหนเป็นภาษาไหน ...แล้วเราจะคิดยังไง และสื่อสารกับคนอื่นยังไงดีเล่า?

การไม่อาจสื่อสารกับคนรอบตัวหรือแม้กระทั่งคนในครอบครัวได้เลยนั้นช่างทรมานกว่าที่เราอาจเคยคิด คนหูหนวกจำนวนมากไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่รู้วิธีจะสื่อสารกับผู้อื่น โดยเฉพาะคนหูดี และไม่เข้าใจสิ่งที่คนหูดีสื่อสารกับตนเองด้วย ซึ่งนั่นทำให้พวกเขารู้สึกโดดเดี่ยวราวกับมาจากโลกอื่น

ยิ่งภาษาแน่นกับวัฒนธรรมของมนุษย์มากเท่าไร ความซับซ้อนในการสื่อสารก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น แม้คนหูหนวกจะมีภาษามือเป็นสื่อกลาง แต่มันก็ยังไม่สามารถรองรับ ‘ความหลากหลายและระดับชั้นของความรู้สึก’ ได้จริงๆ (นี่คือเหตุผลเขามักต้องใช้สีหน้าและการเคลื่อนไหวร่างกายช่วยแสดงอารมณ์ไปพร้อมๆ กับใช้ภาษามือ)

ยิ่งกว่านั้น รู้ไหมว่า ภาษามือที่เราเห็นบ่อยๆ ทางทีวีนั้น ไม่ใช่ภาษาสากลที่คนหูหนวกสามารถใช้สื่อสารกันได้ทั่วโลกหรอกนะ อันที่จริง แค่คนไทยทางภาคเหนือกับภาคใต้ก็ยังมีภาษามือที่ไม่เหมือนกันด้วยซ้ำ เช่นเดียวกับภาษาพูดนั่นเอง

ทั้งหมดนี้ทำให้โลกของคนหูหนวกแคบลงทุกทีๆ จนแทบไม่มีช่องทางจะสื่อสารกับใครได้ สิ่งสำคัญที่สุดจึงเป็นการร่วมกันส่งเสริมการใช้ภาษามือและเปิดช่องทางการสื่อสารทั้งกับคนในบ้านและโลกภายนอก เพื่อให้คนอื่นๆ (โดยเฉพาะคนหูดี) สามารถเข้าใจและตอบสนองกันและกันได้ จนประจักษ์ได้ถึงศักยภาพในการสื่อสารของมนุษย์บนความแตกต่างหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ การลบล้างอคติเก่าๆ เกี่ยวกับคนหูหนวกยังเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจไม่แพ้กัน ในโลกของคนหูดี การถามแล้วนิ่งเงียบหรือไม่ตอบได้มักถูกมองว่าแสดงถึงความไม่รู้หรือความขาดความสามารถ ไม่กล้าตอบเพราะกลัวผิด จนบางครั้งเราก็เกิดทัศนคติเช่นนี้กับคนหูหนวกด้วย ทั้งๆ ที่ความเงียบบ่งชี้ระหว่างการสื่อสารกับคนหูหนวกเกิดขึ้นเพราะการสะดุดและขาดตอนของการสื่อสารต่างหาก

การเรียกคนหูหนวกด้วยคำว่า ‘ใบ้’ ก็แฝงนัยยะของอคติไว้เช่นกัน เพราะคำว่าใบ้นี้ผูกติดมากับคำว่า ‘บ้าใบ้’ ซึ่งสื่อนัยยะของการไม่สามารถรับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ ซึ่งทั้งหมดนี้ คือสิ่งที่เราควรคำนึงถึงทุกครั้งเวลาสื่อสารเกี่ยวกับคนพิการ

คนพิการทางการเคลื่อนไหว

บ่อยครั้งที่คนพิการทางกายถูกตัดสินว่า ‘เป็นภาระของคนอื่น’ เพราะไม่อาจพึ่งพาตนเองแม้แต่การทากิจวัตรประจำวันง่ายๆ

การตัดสินแบบนี้ทำให้สังคมมักหลงลืมศักยภาพด้านอื่นๆ ของเขาไป และก็บ่อยครั้งเช่นกันที่เขาถูกละเลยจากผู้ดูแล จนได้แต่นอนรออย่างเฉื่อยๆ ระหว่างที่คนในครอบครัวพากันไปทำมาหากินและจัดการธุระปะปังอื่นๆ ก่อน แล้วค่อยมาช่วยทำกิจวัตรประจำวันให้พวกเขาเป็นอย่างสุดท้าย

ทว่า การมีคนดูแลตลอดเวลาไม่ใช่สิ่งที่ผู้พิการเหล่านี้ต้องการไม่ พวกเขาต้องการ

ฟังจากคนอื่นก็เฉพาะตอนที่ต้องเดินทางหรือต้องทำอะไรที่ไม่อาจทำด้วยตัวเองได้ การจัดหาผู้ช่วยเหลือ (Personal Assistant) ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบอาสาสมัครหรือผู้ช่วยเหลือที่ปฏิบัติงานเป็นอาชีพ จึงเป็นสิ่งที่เขาต้องการมากที่สุด รองจากระบบขนส่งและสาธารณูปโภคที่เอื้อให้ไปไหนมาไหนด้วยรถเข็นและเรียวแรงของตัวเองได้

นอกจากนี้ ไม่ว่าจะเป็นความพิการด้านไหน การได้เรียนหนังสือ มีความรู้ และได้ทำงานตามศักยภาพที่มีอยู่ไม่เพียงช่วยในการดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความหมายและคุณค่าให้ชีวิตพวกเขาอีกด้วย

อีกสิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือ การฟื้นฟูสภาพจิตใจของคนพิการ เพราะแม้แต่คนทั่วไปยังมีช่วงเวลาที่ท้อแท้ สิ้นหวัง หมดอาลยตายอยากต่อโลก คนพิการที่ถูกสังคมเมินเร่อยมากยิ่งมีแนวโน้มจะเครียดกับความขัดข้องในการดำเนินชีวิตได้ค่อนข้างมาก วิธีที่ทำให้คนพิการได้รับการเติมพลังแห่งชีวิต จากความอบอุ่นใจที่มีคนเข้าใจภาวะพิการของตนจริงๆ และมีความรู้จากประสบการณ์จริงในการเผชิญความพิการมาแลกเปลี่ยนแนะนำ จึงเป็นการได้เข้าร่วมในการให้คำปรึกษาระหว่างผู้พิการด้วยกัน หรือ Peer Counseling นั่นเอง

คนพิการทางจิต

แม้ความพิการทางจิตจะถูกให้ความหมายว่า “เป็นความจำกัดหรือยากลำบากในการควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น” เนื่องจากมีความบกพร่องทางจิตใจหรือสมองในส่วนรับรู้อารมณ์และความคิด” แต่เอาเข้าจริงๆ แล้ว ภาวะบกพร่องทางจิตเกิดได้กับคนทุกคน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะจัดการมันได้มากน้อยแค่ไหนเท่านั้นเอง...จริงไหม?

ปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดของคนพิการทางจิตไม่ได้อยู่ที่การรักษา แต่เป็นการถูกสังคมตีตราว่า ‘บ้า’ และ ‘เป็นอันตรายต่อคนอื่น’ จึงไม่ให้โอกาสพวกเขากลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อีก แม้จะได้รับการเยียวยาจนสามารถควบคุมความบกพร่องได้แล้วก็ยังมักจะถูกกักบริเวณหรือไม่ก็ถูกสั่งให้กินยาโดยไม่เปิดให้ใช้การปรับวิถีชีวิตหรือทางเลือกในการดำรงชีวิตอื่นร่วมด้วย สิ่ง que ผู้พิการในกลุ่มนี้ปรารถนาจึงไม่ใช่อื่นใดนอกจากการได้มีชีวิตอย่างอิสระและกลับเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกครั้ง

ความพิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้

หากความพิการทุกประเภทข้างต้นไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตเพราะพวกเขาเหล่านั้นสามารถเรียนรู้ทักษะในการดำรงชีวิตได้ ผู้ที่พิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ก็จะเป็นกลุ่มคนที่ต้องใช้ความพยายามมากที่สุด

สิ่งจำเป็นสำหรับผู้พิการในกลุ่มนี้ก็คือ รูปแบบการเรียนการสอนและการวัดผลที่เหมาะสมกับศักยภาพในการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าสติปัญญาของเขาจะจำกัดตายตัวเช่นนั้น เพราะขึ้นชื่อว่าการเรียนรู้แล้ว เราย่อมใช้เวลาในการเรียนได้ทั้งชีวิต

อีกสิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือการพิทักษ์สิทธิของผู้พิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ เมื่อผู้พิการประเภทนี้ต้องอาศัยผู้ทำการแทน ก็ต้องถือว่าผู้ทำการแทนได้รับมอบหมายจากสังคมให้ทำการแทนเท่านั้น และการทำสิ่งใดๆ ย่อมต้องยืนอยู่บนหลักการเพื่อผลประโยชน์ของผู้พิการเสมอ ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นดังที่เกิดกรณีจับคนพิการทำหมันอย่างที่เป็นข่าว (อ่านได้ที่หน้า 40)

4. เป้าหมาย = สังคมที่ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย

เมื่อโลกเริ่มเปลี่ยนทัศนคติเดิมๆ ที่มีต่อคนพิการ มาเป็นความเข้าใจและให้โอกาสมากขึ้น ก็ทำให้เกิดแนวคิดที่เรียกว่า การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ (IL - Independent Living) ซึ่งเน้นการสนับสนุนให้คนพิการหลุดพ้นจากการถูกมองว่าเป็นภาระที่คนอื่น ๆ ต้องคอยช่วยเหลือตลอดเวลาและเป็นฝ่ายดูแลตัวเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

ถึงแม้แนวคิดที่ว่าจะมาจากตะวันตกซึ่งเป็นสังคมที่เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก แต่ที่ปฏิเสธไม่ได้ว่ามันเป็นเป้าหมายสูงสุดของผู้พิการจำนวนไม่น้อย

เพราะจะมีอะไรเล่าที่ดีไปกว่าการได้รู้คุณค่าของตัวเอง และสามารถใช้ชีวิตต่อไปได้แม้จะอยู่ตามลำพัง

และสุดท้ายแล้ว การเปลี่ยนทัศนคติที่สังคมมีต่อคนพิการ ก็เป็นเรื่องเดียวกับการยอมรับความแตกต่างหลากหลายด้านอื่นๆ ที่ทุกคนพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายด้านเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ ฯลฯ ก็ตาม

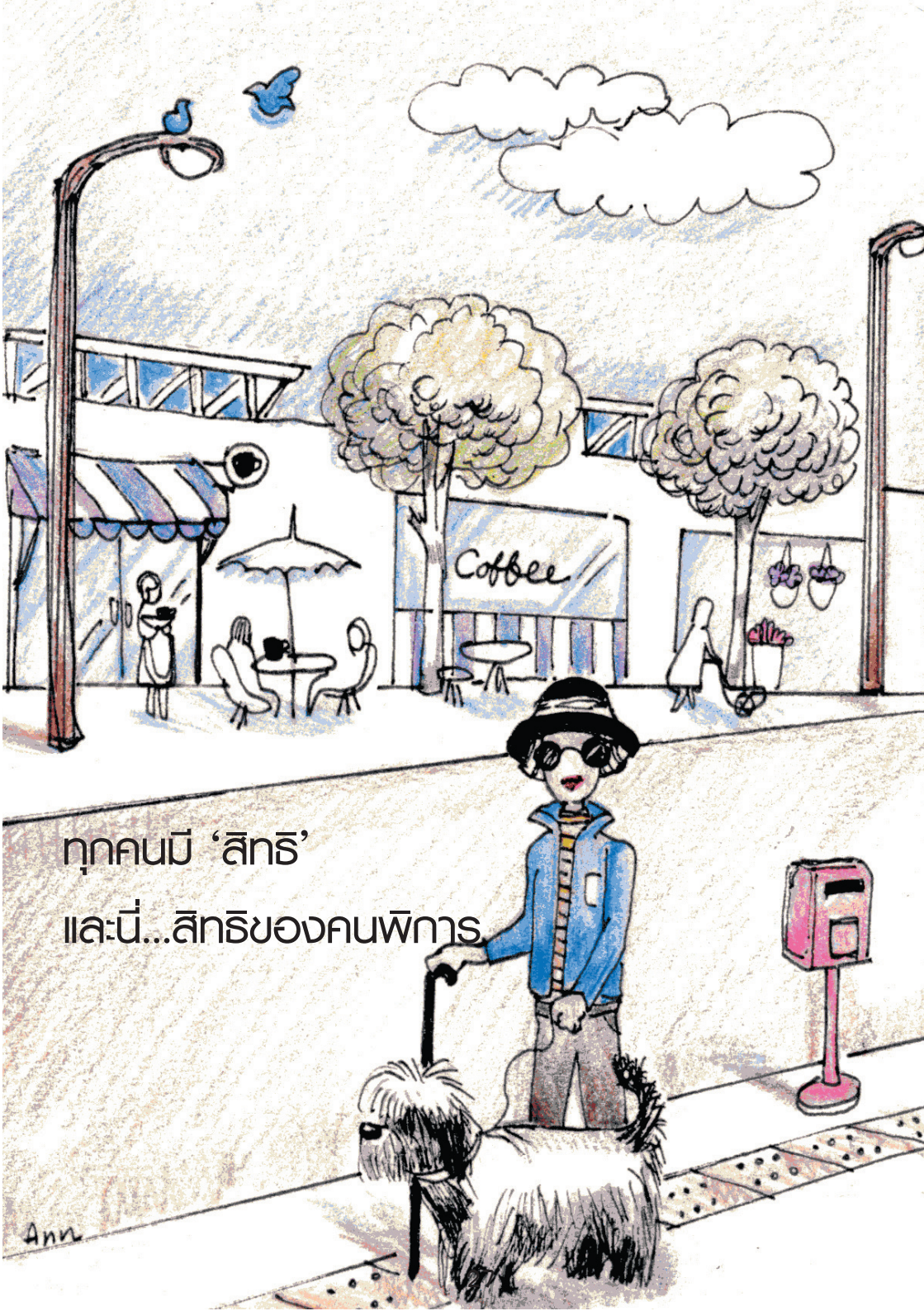
นั่นเพราะเราต่างต้องการสังคมที่มีที่ให้ทุกคนได้ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าและ

“สังคมไทยในอดีต
เป็นสังคมสวัสดิการที่ร่มเย็นสำหรับคนพิการ
คนพิการก็มีบทบาทในสังคมในชุมชน
ทัดเทียมกับคนอื่น
ในวรรณกรรม ในชาดกคำสอนต่างๆ
เราจะเห็นว่ามีความที่สะท้อนถึงการยอมรับคนพิการ
สุวรรณสาม คือตัวอย่างของลูกที่กตัญญูต่อพ่อแม่
พระเตมีย์ใบ้ คือการยอมรับสติปัญญาของคนพิการ
และยังมีอีกหลายตำนาน
ซึ่งสะท้อนให้เห็นการมองโลกและค่านิยมคนไทยแต่เดิม
เขาไม่ได้คิดว่ามันมีความเหลื่อมล้ำอะไร
เขายอมรับในศักยภาพของคนพิการ”

รองศาสตราจารย์ ศรีศักร วัลลิโภดม
อดีตอาจารย์ประจำภาควิชามานุษยวิทยา
คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร

“ไม่อยากให้สังคมมองเด็กพิการและครอบครัว
เป็นสิ่งที่แตกต่าง
อยากให้มองในลักษณะที่ว่า
เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมากกว่า
ที่สำคัญ ต้องเข้าใจเขา เพราะการที่มีลูกพิการ
แต่ยังมีความมั่นใจตัวเอง
ที่จะเอาลูกออกมาสู่สาธารณชนนั้น
เป็นสิ่งที่น่าชมเชย ไม่น่าจะสมเพชหรือสงสารอะไร
ทำให้เกิดเรื่องของความเชื่อมั่นและศรัทธากันต่อไป
อยากให้สังคมเอื้อหนุนกัน
เสริมช่วยกันไปทั้งคนพิการและคนไม่พิการ
สอดคล้องกันไป”

ทุกคนมี 'สิทธิ์'
และนี่...สิทธิ์ของคนพิการ

ปฏินญาสาทลว่าด้วยสิทธิคนพิการ

สิทธิของคนพิการได้รับความสนใจและประกาศเป็นปฏินญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2514 (ค.ศ.1971) โดยกำหนดกรอบแนวคิดยืนยันให้การส่งเสริมสนับสนุนคนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ให้มีสิทธิเท่าเทียมกับคนอื่นๆ ในสังคม

ให้คนกลุ่มนี้ได้รับสิทธิที่จะได้รับการบริการทางแพทย์ การศึกษาและฝึกฝนวิชาชีพตามความสามารถสูงสุด

ได้รับหลักประกันทางเศรษฐกิจในระดับที่จะสามารถดำรงชีพได้

ได้อาศัยอยู่กับครอบครัวและชุมชน

รวมถึงสิทธิที่จะมีผู้ปกครองเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเพื่อไม่ให้ถูกแสวงหาผลประโยชน์ หรือถูกกระทำอันตรายจนกรรม ถูกเหยียดหยามหรือการใช้ความรุนแรง

วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) องค์การสหประชาชาติประกาศปฏินญาว่าด้วยสิทธิคนพิการซึ่งเน้นให้เห็นถึงสิทธิของคนพิการที่จะต้องได้รับความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีสิทธิโดยปราศจากข้อโต้แย้งใด ๆ อันระบุไว้ในประกาศตามหลักสิทธิมนุษยชน

สิทธิของคนพิการมีการกำหนดไว้อย่างเด่นชัดเพิ่มเติมจากปฏินญาสาทลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเพื่อยืนยันให้เห็นว่า คนพิการพึงจะได้รับการคุ้มครองในฐานะของมนุษย์ เพื่อให้ดำรงชีพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมและสมบูรณ์

คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการบำบัดรักษาทางการแพทย์ การใช้ยวดยาเสริมหรือเทียม การศึกษา การฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือสนับสนุนตามสมควร

คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการแสวงหาผลประโยชน์ทุกรูปแบบ กฎเกณฑ์ และการปฏิบัติที่มีลักษณะการเลือกปฏิบัติ ละเมิด หรือเหยียดหยาม

องค์กรของคนพิการสามารถเป็นที่ปรึกษาในทุกเรื่องเกี่ยวข้องกับสิทธิของคนพิการ ครอบครัว และชุมชน จะได้ทราบอย่างเต็มที่โดยวิธีทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในปฏินญา

จากแนวคิด และแนวทางเหล่านั้น จึงมีการกำหนดเป็นทิศทางดังนี้

1. ส่งเสริมให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และสังคม มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ และมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
2. เร่งเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยเฉพาะการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยความพิการ สื่อ และความช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล
3. ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนา รวมทั้งสนับสนุนการใช้ผลการวิจัยเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
4. เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรคนพิการ และองค์กรเพื่อคนพิการ พร้อมทั้งจัดระบบการสนับสนุนการประสานงานแบบเครือข่ายองค์กรภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทั้งในด้านการแพทย์ การศึกษา สังคม และการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบบูรณาการ
5. พัฒนากองทุนเพื่อสนับสนุนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในทุกด้าน

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย พ.ศ. 2541

เมื่อปี 2541 ในบ้านเราก็มีการแสดงออกถึงการตระหนักถึงสิทธิของคนพิการไทย เช่นเดียวกัน (แต่การปฏิบัติจริงจะเป็นตามนั้นหรือไม่ ยังขาดตกบกพร่องอะไรนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง) โดยสาระของปฏิญญามีดังนี้

1. คนพิการมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ มีสิทธิ และเสรีภาพแห่งบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในฐานะพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมีสิทธิต่างๆ ตามที่ระบุไว้ภายใต้ปฏิญญานี้ โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ และโดยปราศจากการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา การเมือง ภาษา ถิ่นกำเนิด เพศ อายุ หรือสถานะอื่นใด

2. คนพิการมีสิทธิแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

3. คนพิการมีสิทธิเข้าร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและแผนงานทุกด้านที่เกี่ยวกับคนพิการ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

4. คนพิการมีสิทธิได้รับการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนา ตั้งแต่แรกเกิด และแรกเริ่มที่พบความพิการ รวมทั้งผู้ปกครองและครอบครัวของคนพิการต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐในทุกด้าน เพื่อให้สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาคนพิการอย่างเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล

5. คนพิการมีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างอิสระได้ด้วยตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

6. คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพทุกระดับ ทุกรูปแบบของการจัดการศึกษา ตามความต้องการของคนพิการอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยไม่มีการจำกัด กีดกัน เลือกปฏิบัติ หรือข้อยกเว้นใดๆ

7. คนพิการมีสิทธิและโอกาสด้านอาชีพ การฝึกอาชีพทุกประเภท โดยได้รับค่าตอบแทน และสวัสดิการ รวมทั้งได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานโดยไม่มีการกีดกัน หรือเลือกปฏิบัติ

8. คนพิการมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกคุกคามทางเพศ ทำร้ายร่างกายและจิตใจ กักขัง เอาผิดเอาเปรียบ หรือการแสวงหาประโยชน์ใด ๆ จากความพิการ ทั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายเช่นเดียวกับคนทั่วไป

9. คนพิการมีสิทธิอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนของตน และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจกรรมของครอบครัว ชุมชน และสังคม
10. คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ
11. คนพิการมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิ ศักยภาพ และความสามารถ รวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์ของคนพิการ
12. ทั้งนี้สิทธิในการเข้าถึงข่าวสาร ต้องได้รับการสนับสนุนให้มีสื่อ ทุกประเภทที่เหมาะสมกับความพิการ รวมทั้งต้องจัดให้มีล่ามภาษามือ อักษรเบรลล์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์พิเศษอื่น ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร
13. ครอบครัว ชุมชน สังคม ของคนพิการ ควรทราบถึงสิทธิที่ระบุไว้ในปฏิญญาฉบับนี้อย่างทั่วถึง
14. รัฐต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามพันธสัญญาที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ซึ่งได้ลงนามหรือตกลงร่วมกันในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

ในการประชุมสหประชาชาติเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2550 ผู้แทนจาก 80 ประเทศ และสหภาพยุโรป (อียู) ร่วมลงนามใน **อนุสัญญาปกป้องสิทธิผู้พิการทั่วโลก** โดยเนื้อหาว่าด้วยการยุติการแบ่งแยกและกีดกันผู้พิการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นด้าน การศึกษา การทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน และร่วมกันสร้างหลักประกันเสรีภาพของ ผู้พิการจากการแสวงหาผลประโยชน์และการทารุณกรรม รวมถึงการปกป้องสิทธิที่มีอยู่

ในส่วนของการดำเนินการ ณ ตอนนี้เป็นที่รอคอยให้สัตยาบันครบทุกประเทศ ในอนุสัญญาจึงจะมีผลบังคับใช้ ซึ่งหนึ่งในประเทศที่ยังไม่ได้ลงนามคือไทย ขณะเดียวกัน บ้านเราก็เพิ่งยกเลิกพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 แล้วแทนที่ด้วย **พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550** ซึ่งพุดถึง สิทธิคนพิการเอาไว้ด้วย (อ่านเพิ่มเติมได้ในบทต่อไป)

คนพิการพึงได้รับการคุ้มครองในฐานะของมนุษย์
เพื่อให้ดำรงชีพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม
ได้อย่างเท่าเทียมและสมบูรณ์

พินฟู
เพื่ออยู่อย่างอิสระ

“คนพิการต้องการเรียกร้องให้ได้สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นตัวเลือก
และตัวควบคุมในชีวิตประจำวัน
เช่นเดียวกันกับพี่น้องที่ไม่พิการของเธอ หรือเพื่อนบ้าน
เพื่อนฝูงของพวกเขา
ไปโรงเรียนใกล้บ้าน นั่งรถประจำทางร่วมกับคนอื่น
ทำงานในอาชีพที่เขาสำเร็จการศึกษา และมีความสามารถตร
งตามความสนใจ มีครอบครัวของตนเอง
ตลอดจนรับผิดชอบชีวิตตนเอง คิด และพูดเพื่อตนเอง”

ฟื้นฟูสมรรถภาพ

การให้ความช่วยเหลือคนพิการนั้น นอกจากจะช่วยด้าน ‘การสงเคราะห์’ (ซึ่งเน้นให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้) แล้ว คนพิการยังต้องได้รับ ‘การฟื้นฟูสมรรถภาพ’ ควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้มีความสามารถไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม อย่างสมบูรณ์ที่สุด

หัวใจสำคัญของการฟื้นฟูอยู่ตรงที่การนำพาสมรรถภาพกลับคืนมาสู่คนพิการ ในระดับสูงสุดเท่าที่การฟื้นฟูจะทำได้แล้ว ขณะเดียวกันกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นก็ต้องช่วยกระตุ้นและสร้างความรู้สึกด้านจิตใจ รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนพิการกับสมาชิกในสังคม (ซึ่งเขาเคยใช้ชีวิตอยู่ก่อนจะพิการ และกำลังจะกลับไปอยู่ในสังคมนั้นอีกครั้งในสภาพของคนพิการ) ด้วย

หลักการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

1. คนพิการเป็นมีสิทธิเช่นเดียวกับคนที่มีอวัยวะสมบูรณ์ ดังนั้นพวกเขาจึงควรมีสิทธิได้รับการคุ้มครองและการช่วยเหลือเท่าที่เป็นไปได้และมีโอกาสที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ
2. สภาพความพิการของแต่ละคนอาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางอารมณ์และจิตใจ ดังนั้น ผู้พิการจึงควรมีสิทธิเรียกร้องความช่วยเหลือในการสร้างสรรค์จากสังคมเป็นพิเศษ
3. คนพิการสามารถพัฒนาสมรรถภาพที่ยังคงเหลืออยู่ในตัวให้ขึ้นไปถึงระดับสูง อันคาดไม่ถึงหากได้รับโอกาส และโดยทั่วไป จนอาจกลายเป็นผู้ที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อประเทศชาติ
4. คนพิการสามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม เท่าที่จะทำได้หลังการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้ว
5. ความปรารถนาอันสูงสุดของคนพิการคือการได้มีชีวิตอย่างอิสระในชุมชนเหมือนคนปกติแทนที่จะใช้เวลาทั้งวันให้หมดไปในสถานสงเคราะห์

แนวคิดและแนวปฏิบัติต่อคนพิการ

บางครั้งทัศนคติและการแสดงออกต่อผู้พิการอาจเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ทว่าก็ไม่ยากเกินความสามารถของเราหากจะเรียนรู้และปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคม

ทัศนคติเดิม ๆ

1. สังคมโดยรวมยังมองภาพคนพิการเป็นตัวแทนของความเวทนา ไม่ได้รับความเชื่อถือ และไร้ความสามารถ บ่อยครั้งจึงถูกปิดกั้นจากสังคม ขณะที่ตัวผู้พิการเองส่วนหนึ่งก็ยังจมกับความรู้สึกหดหู่ ยากที่จะยอมรับตัวเอง ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้การฟื้นฟูสมรรถภาพไม่เป็นผล
2. ความพิการเป็นสภาวะตายตัวของร่างกายเปรียบดังตราประทับ ผู้พิการหมดความสามารถในการทำสิ่งใดๆ จึงต้องอยู่ในสภาวะพึ่งพา และถูกกำหนดจาก ‘คนอื่น’
3. ยึดความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ผู้ให้บริการฟื้นฟูเป็นศูนย์กลาง แล้วปิดรับการฟื้นฟูและเรียนรู้จากด้านอื่นๆ เช่น ความรู้ของผู้พิการและครอบครัว ซึ่งมีนักวิชาการส่วนหนึ่งเปรียบเทียบความรู้ทางการแพทย์เป็นลัทธิของสังคม ส่วนผลการวิจัยก็คือ ‘การสร้างทางสังคม’ ที่มากำหนดว่าอย่างไร ‘ป่วย’ หรือ ‘พิการ’

ทัศนคติใหม่

1. ควรระมัดระวังอย่าให้เกิดความรู้สึกต่อผู้พิการในเชิงเวทนา หดหู่ (ในที่นี้รวมถึงผู้พิการเองด้วยว่าอย่าให้เกิดทัศนคติต่อตนเองในเชิงนี้) แต่ควรเปิดมุมมองต่อผู้พิการใหม่ เช่น ความพิการคือความแตกต่างในเชิงสร้างสรรค์ หรือความพิการไม่ได้ทำให้ความเป็นมนุษย์พร่องลงแม้แต่น้อย
2. ส่งเสริมความรู้แก่ผู้พิการให้มากขึ้น ทั้งความรู้พื้นฐานตามตำรา ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์นอกห้องเรียน และครอบครัวเพื่อสร้างแรงศรัทธาต่อตัวเองของผู้พิการ ครอบครัว และสร้างการยอมรับจากสังคม
3. ควรลดการสร้างตราประทับความพิการแล้วสร้างความเข้าใจว่า ความพิการเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งคนทั่วไปควรเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและยอมรับ

การพึ่งพาตนเองของคนพิการ

การพึ่งพาตนเองของคนพิการ บางตำราและงานวิจัยบางฉบับใช้คำว่า **คุณภาพชีวิต** (quality of life) บ้างก็ใช้คำว่า **การดำรงชีวิตอิสระ** (independent living : IL) ซึ่งต่างก็คงแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน

อดอฟ รัททัก้า (ผู้อำนวยการสถาบันการดำรงชีวิตอย่างอิสระชาวเยอรมัน) ให้ความหมายของ **‘การดำรงชีวิตอิสระ’** ไว้แบบนี้...

“คือ การเรียกร้องของคนพิการให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจด้วยตนเอง โอกาสแห่งความเสมอภาคและการนับถือในตนเอง...ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าคนพิการจะต้องการทำอะไรทุกอย่างด้วยตัวเอง หรือไม่ต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่น หรือต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยว ...คนพิการต้องการเรียกร้องให้ได้สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นตัวเลือก และตัวควบคุมในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกันกับพี่น้องที่ไม่พิการของเขา หรือเพื่อนบ้าน เพื่อนฝูงของพวกเขา ไปโรงเรียนใกล้บ้าน นั่งรถประจำทางร่วมกับคนอื่น ทำงานในอาชีพที่เขาสำเร็จการศึกษา และมีความสามารถตรงตามความสนใจ มีครอบครัวของตนเอง...ตลอดจนรับผิดชอบชีวิตตนเอง คิด และพูดเพื่อตนเอง”

ส่วนคำว่า **‘คุณภาพชีวิต’** คือการมุ่งเน้น กิจกรรม และการจัดระเบียบชีวิตให้แก่บุคคลพิการทางสติปัญญาและบุคคลพิการระดับรุนแรง ซึ่งแม้ว่าจะมีผู้เสนอคำจำกัดความของคำว่าคุณภาพชีวิตไว้มากมาย แต่ก็ยังไม่มีความจำกัดความใดให้ความกระจ่างที่สุด และยังไม่มีเครื่องมือใดที่จะสามารถวัดคุณภาพชีวิตได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวคิดของ**คุณภาพชีวิต**คือ **การตัดสินใจด้วยตนเอง** (self-determination) และ **การเรียกร้องสิทธิของตนเอง** (self-advocacy) ซึ่งอาจมีบางความเห็นแย้งว่า คนพิการระดับรุนแรง (เช่น บุคคลพิการทางสติปัญญา) อาจไม่รู้วิธีเลือกวิถีชีวิตที่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถเลือก**คุณภาพชีวิต**ที่ดีได้ ดังนั้นจึงควรเป็นหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญที่จะช่วยเหลือนำทางเขา ไปสู่**คุณภาพชีวิต**ที่ดีกว่า บางความเห็นอาจกล่าวว่า ถ้าบุคคลพิการทางสติปัญญามีทางเลือกเกี่ยวกับชีวิตและ**คุณภาพ**มากเกินไป อาจจะไม่เรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิตที่จำเป็น หรือทักษะเพื่อการนำไปใช้ใน**ชีวิตประจำวัน**อื่น ๆ ก็ได้

การดำรงชีวิตอิสระ

เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างพลังให้ตนเองของกลุ่มคนพิการที่มีสภาพความพิการรุนแรงมาก และเป็นกลุ่มด้อยโอกาสมากที่สุด แนวคิดนี้เกิดขึ้นจากการแปรเปลี่ยนความคับข้องใจที่พวกเขามี มาเป็นความคิดและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากคนพิการในอเมริกา เมื่อต้นยุค 70 และขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว แนวคิดนี้กำหนดรูปแบบโดยคนพิการรุนแรงชาวอเมริกันที่พยายามหนีจากสภาพการพึ่งพาคนอื่น และการถูกจำกัดการมีส่วนร่วมในชุมชน ให้กลับมาใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

ต่อมา แนวคิดได้ขยายวงออกไปสู่ประเทศอื่นๆ โดยญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกในแถบเอเชียที่นำมาปฏิบัติอย่างจริงจังตั้งแต่ปี 1984 กระทั่งคนพิการญี่ปุ่นมีสภาพความเป็นอยู่และสถานะทางสังคมที่ดีขึ้น คนพิการไม่รู้สึกเป็นคนด้อยค่าในสังคมอีกต่อไป

ด้วยความสำเร็จนี้เอง ญี่ปุ่นจึงพยายามเผยแพร่แนวความคิดนี้ไปสู่ประเทศอื่นๆ ในเอเชียด้วยกัน จนในที่สุด ก็เดินทางมาถึงประเทศไทยเมื่อปี 2531 จนทำให้เกิด **พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ** ตามออกมาในปี 2534

ในพรบ. นี้แบ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพสามารถออกเป็น 4 ประเภท นั่นก็คือ

1. การฟื้นฟูด้านการแพทย์

จัดบริการให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์แก่คนพิการอย่างต่อเนื่อง เช่น การวินิจฉัย การให้คำแนะนำปรึกษา การบำบัดรักษาโดยการให้ยา หรือ ศัลยกรรม การฟื้นฟูปรับสภาพ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การกายภาพบำบัด พฤติกรรมบำบัด จิตบำบัด การให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องช่วยความพิการและบริการสังคมสงเคราะห์โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายได้ จากสถานพยาบาลของรัฐ หรือสถานพยาบาลตามประกาศ กระทรวงสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วราชอาณาจักร และศูนย์สิทธิรณรงค์เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ

2. การฟื้นฟูด้านการศึกษา

ผู้พิการสามารถเข้ารับการศึกษาระดับมัธยม อาชีว และอุดมศึกษาได้ จากทั้งสถานศึกษาที่จัดขึ้นเฉพาะผู้พิการหรืออาจจัดรวมกับสถานศึกษาทั่วไปก็ได้

3. การฟื้นฟูด้านอาชีพ

จัดให้มีการให้คำแนะนำหรือศูนย์ให้คำปรึกษาในการประกอบอาชีพและการฝึกอาชีพ ให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย

4. การฟื้นฟูด้านสังคม

เปิดโอกาสให้ผู้พิการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมอย่างเสรี และมีสิทธิได้รับการบริการจากรัฐเหมือนคนทั่วไป พร้อมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับผู้พิการตามสถานที่ต่างๆ ด้วย

อย่างไรก็ตาม ล่าสุดมี **พรบ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550** ออกมาบังคับใช้โดยมีการเปลี่ยนสาระสำคัญตรงความหมายของความพิการและการฟื้นฟูจากการแพทย์ ให้เป็นแนวคิดเชิงสังคมแทน โดยเน้นย้ำถึงการจัดการสภาพแวดล้อมในสังคม ให้เอื้อต่อผู้พิการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริงมากขึ้น รวมถึงการพิทักษ์สิทธิและการดำเนินการหากมีการละเมิดสิทธิคนพิการเกิดขึ้นด้วย

แต่ทั้งนี้ ข้อความในกฎหมายหาได้รับประกันสิทธิที่คนพิการพึงได้รับไม่ สังคมยังต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจสิ่งเหล่านี้ร่วมกันอย่างจริงจัง เพื่อให้กฎหมายเป็นประโยชน์กับสมาชิกทุกคนในสังคม ไม่ใช่เป็นเพียงเครื่องมือให้มนุษย์มาเอื้อแย่งผลประโยชน์กันผ่านสิ่งที่เรียกว่า ‘สิทธิ’ แต่เป็นเครื่องมือของการจัดการสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขมากกว่า

ตัวอย่างหน่วยงานเพื่อการดำรงชีวิตอย่างอิสระของคนพิการในไทย

ธีรวัฒน์ ศรีปฐมสวัสดิ์ เป็นผู้พิการทางร่างกายจากการเล่นกีฬามาเกือบ 30 ปี เขาคือผู้นำแนวคิดการดำรงชีวิตอิสระในประเทศไทย โดยมีศูนย์บัญชาการอยู่ที่จ.นครปฐมและทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในเครือข่ายคนพิการอีก 3 จังหวัดคือ นนทบุรี ชลบุรี และกรุงเทพฯ ก่อตั้งศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ IL (Independent Living) เพื่อให้ผู้พิการเข้ารับการฟื้นฟูทั้งด้านอาชีพ ร่างกาย และจิตใจ โดยแบ่งกระบวนการทำงานในศูนย์ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ประชาสัมพันธ์ข่าวกิจกรรมและความก้าวหน้าของโครงการเพื่อให้ผู้พิการคนอื่น ๆ มาเข้าร่วมและใช้บริการฟรี โดยกระจายข่าวผ่านสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ท้องถิ่น, ไปสเตอร์ที่ติดตามสถานที่สาธารณะ, แผ่นพับ และอาศัยการบอกปากต่อปาก

2) บริหารงานโดยผู้พิการ โดย 51 % ของผู้ที่ทำงานในศูนย์ ทั้งผู้บริหาร คณะกรรมการ หัวหน้าแผนก และที่ปรึกษา เป็นผู้พิการ

3) ให้บริการหลาย ๆ ด้าน แบ่งเป็นด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนพิการ ด้านการให้ข้อมูลการบริการต่างๆ ด้านการศึกษาและการแพทย์ โดยหลังจากผู้พิการได้รับข้อมูลตามสมควรแล้ว คณะประเมินความต้องการของผู้ที่มาขอรับบริการจะมารับช่วงดำเนินการต่อไป

ธีรวัฒน์คือตัวอย่างของผู้พิการที่สามารถฝ่าอุปสรรคด้านร่างกายมาทำงานเพื่อเพื่อนผู้พิการด้วยกัน นอกจากเป็นผู้บุกเบิกให้เกิดแนวคิดการใช้ชีวิตอย่างอิสระแล้ว เขายังเป็นผู้นำการพัฒนาและฟื้นฟูคนพิการในท้องที่ด้วยน้ำพักน้ำแรงส่วนใหญ่จากคนพิการด้วยกัน โดยไม่จำเป็นต้องรอความช่วยเหลือเพียงฝ่ายเดียว

เก็บตกข่าว

จีล้งอคติผู้หญิงพิการ

ต้องการมีเซ็กซ์เหมือนคนทั่วไป

อย่าจับทำหมัน

โพสต์ทูเดย์ – เผยชีวิตสาวพิการสุดรันทด โดนปิดกั้นเรื่องเซ็กซ์ถูกจับทำหมันไม่รู้ตัว เพราะกลัวมีลูกเป็นภาระสังคม

น.ส. เพ็ญจันทร์ ประดับมุข-เซอร์เรอร์ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่าการศึกษาชีวิตด้านเพศของผู้หญิงพิการ พบผู้หญิงพิการเป็นกลุ่มที่ถูกควบคุมเรื่องเพศเกือบทุกด้าน ตั้งแต่ห้ามไม่ให้มีความรัก ไม่ให้มีความรู้สึก โดยเฉพาะเรื่องความต้องการทางเพศจะพูดจาว่านล่อมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ทำหมันโดยที่เจ้าตัวไม่เต็มใจ

ทั้งนี้บางคนไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่า ถูกทำหมันไปแล้ว ส่วนคนที่ตั้งท้องจะถูกดำเนินจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลว่าไม่มีความรับผิดชอบ มีลูกให้เป็นภาระของสังคม ส่วนการมีเพศสัมพันธ์ของผู้หญิงพิการที่ใช้เพียงการสัมผัสก็ยังถูกสังคมมองว่าเป็นเรื่องแปลกประหลาด

“ผู้หญิงพิการคนหนึ่งบอกว่า เกิดเป็นผู้หญิงพิการพูดเรื่องเพศก็ยากแล้ว แต่ยังเป็นหญิงพิการก็จะยากมากขึ้นไปอีก สังคมจะประณามว่าไม่เจียมตัว เพราะหญิงพิการถูกมองว่าไม่มีเพศ สังคมกลัวว่าเราจะถูกข่มขืนแล้วท้องเลยจับเราทำหมัน แต่อยากถามว่าทำหมันแล้วป้องกันไม่ให้ถูกข่มขืนได้ไหม” อาจารย์มหาวิทยาลัย

มหิดลกล่าว

น.ส. เพ็ญจันทร์กล่าวว่า คนพิการไม่ได้ต้องการข้าวสารอาหารแห้ง การสงเคราะห์แบบเมตตาสงสาร แต่ต้องการการปกป้องสิทธิไม่ได้ต้องการอยู่แต่ในบ้านหรือสถานสงเคราะห์

ด้าน ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า สังคมไทยยังมองการมีเพศสัมพันธ์แบบแคบๆ ว่าต้องปฏิบัติเพื่อให้มีลูกเท่านั้น แต่เพศสัมพันธ์ของผู้หญิงพิการเป็นการสัมผัสเพื่อให้เกิดความสุขทางเพศ ที่สังคมไทยมักจะรังเกียจความสุขประเภทนี้

“สังคมไทยจะแก้ปัญหาเรื่องหญิงพิการได้ต้องปรับความคิดทั้งความคิดเกี่ยวกับการเป็นแม่ รูปแบบของเพศสัมพันธ์เพื่อความสุขทางเพศและการลงทุนจัดสวัสดิการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ชีวิตของผู้หญิงพิการประเภทต่างๆ” ชลิดาภรณ์กล่าว

ณัฐยา บุญภักดี ผู้จัดการแผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ สสส. กล่าวว่า ปัญหาหญิงพิการเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องหาทางออกร่วมกัน เพราะหญิงพิการหลายคนแต่งงานแล้วไม่ท้องเสียที แต่มารู้ความจริงที่โหดร้ายว่าถูกทำหมันไปโดยไม่ทราบมาก่อน

จากหนังสือพิมพ์ โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันพุธที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 หน้า A6

เก็บตกจากเนื้อหา

จากข่าว เราอาจจับประเด็นได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า

- เพราะคนพิการประกาศสิทธิว่าต้องการมีเซ็กส์เหมือนคนทั่วไป จึงลุกขึ้นต่อสู้เรื่องการถูกจับทำหมัน

- คนพิการกำลังพูดถึงการละเมิดสิทธิที่ถูกจับทำหมันโดยไม่ถามความเห็นจากคนพิการก่อน ไม่ให้โอกาสในการเป็นพ่อหรือแม่ของคนพิการ

- คนพิการกำลังประท้วงสังคมว่ากำลังละเมิดซ้ำสอง คือปล่อยให้มีการละเมิดสิทธิทางเพศได้ ปล่อยให้คนพิการถูกข่มขืนได้ แต่อย่าให้ท้องก็แล้วกัน (จึงแก้ปัญหาด้วยการจับทำหมันเสีย)

รายละเอียดซับซ้อนทั้งหมดนี้จะไม่ปรากฏเลยหากเราอ่านเพียงพาดหัวข่าวที่ว่า 'ต้องการมีเซ็กส์เหมือนคนทั่วไป อย่าจับทำหมัน' ซึ่งสุดท้ายแล้ว มันก็ยังสะท้อนความไม่เข้าใจที่คนส่วนใหญ่ (แม้แต่สื่อมวลชนเอง) มีต่อคนพิการนั่นเอง

เก็บตกข่าว

สภาคนพิการยื่น

หากเปลี่ยนภาษามือแทนสัทครจะไม่เข้าใจ

สภาคนพิการไทย ยื่นยันภาษามือ ท่าขุ้มจุมกแทน “สัทคร” ไม่ได้ดูหมิ่น แต่เป็น ท่าที่สื่อสารนานแล้ว ระบุถ้า เปลี่ยนสัญลักษณ์จะสื่อสารไม่เข้าใจ จะต้องจัดสัมมนาใหญ่โดยเชิญผู้เกี่ยวข้อง ระดมสมองใหม่

นายวิริยะ นามศิริพงษ์พันธุ์ สมาชิก สภาคนพิการแห่งชาติ (สนช.) ในฐานะ ประธานสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย กล่าวถึงกรณีที่มีกระแสข่าว ระบุว่า แกนนำพรรคพลังประชาชนไม่ พอใจที่ลாம்แปลภาษามือใช้สัญลักษณ์ เป็นมือขุ้มจุมกแทนชื่อ นายสัทคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้า พรรคพลังประชาชนว่า หลังจากที่พรรค พลังประชาชนเห็นว่า คนหูหนวกใช้ทำนี้ แทนชื่อนายสัทคร คนรู้จักของตนที่อยู่ พรรคพลังประชาชน ได้โทรศัพท์มาหาว่า เป็นไปได้หรือไม่ที่จะเปลี่ยนท่า จึงอธิบาย ว่า การใช้สัญลักษณ์นี้ไม่ใช่การดูถูก นายสัทคร แต่คนหูหนวกได้ใช้ทำนี้แทน นายสัทครมานานหลายสิบปีแล้ว เพราะ เป็นนักการเมืองเก่าแก่ ถ้าใช้แบบอื่น จะสื่อสารกันไม่เข้าใจ

“หากไม่ต้องการให้ใช้สัญลักษณ์นี้ ต้องจัดการสัมมนา ซึ่งมีค่าใช้จ่าย เพื่อเชิญ ผู้เกี่ยวข้องเป็นร้อยคนมาทำความเข้าใจกัน และหาข้อตกลงร่วมกันว่า จะใช้สัญลักษณ์

อื่น แต่ถามว่าจะคุ้มหรือไม่กับการจัด สัมมนาใหญ่เพื่อคนๆ เดียว” นายวิริยะ กล่าว

นายวิริยะ กล่าวว่า การสื่อสารด้วย ภาษามือมี 2 ลักษณะ คือ 1.เป็นไปโดย ธรรมชาติเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยหยิบเอา จุดเด่นของบุคคลมากำหนดเป็นสัญลักษณ์ เช่น กรณีของนายสัทครที่ลாம்ท่าท่าขุ้ม จุมก 2.สื่อสารด้วยการทำนิ้วมือเป็นตัว สะกด ซึ่งในกรณีของนายสัทคร หากต้อง สะกดทีละตัว อาจจะไม่ทัน และคนหูหนวก จำนวนหนึ่งก็สะกดคำไม่ได้ และยากต่อ การเข้าใจของเขา

“การใช้ภาษามืออย่างนี้ ไม่ได้เป็นการ ดูถูกหรือดูหมิ่นใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เป็นการ หยิบเอาสิ่งที่เข้าใจตรงกันมากำหนดเป็น ภาษามือเท่านั้น ดังนั้น การเข้ามา แทรกแซงเช่นนี้ เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ไม่อยากให้พรรคพลังประชาชนคิดมาก ในเรื่องนี้ เพราะประเทศไทย มีเรื่องอื่น ที่จะทำอีกมาก ทั้งนี้ หากต้องการสร้าง มาตรฐานในภาษาของคนพิการ ควรจะ จัดตั้งสถาบันลามแห่งชาติขึ้นมา เพื่อ บัญญัติศัพท์ของคนพิการ เช่นเดียวกับ ราชบัณฑิตยสภา” นายวิริยะกล่าว

จาก www.innnews.co.th

เล่าเรื่องความพิการผ่านหนังสือ

at first sight

ปี 1997 / อเมริกา / กำกับ : เออร์วิน วิงก์เลอร์ / นำแสดง : วาล คิลเมอร์, มิรา ซอร์วีน

เวอร์จิล เป็นหมอนวดตบอดที่ทำงานในสปา **เอมี** เป็นสถาปนิกสาว ทั้งคู่พบกันเมื่อเอมีไปใช้บริการสปา ก่อนที่จะพัฒนาความสัมพันธ์เป็นคนรัก

เวอร์จิลอาศัยอยู่กับพี่สาวที่เหงาเหงามาก เขามีเพื่อน มีครอบครัว มีชีวิตที่ดีและไม่เห็นว่าการตบอดเป็นปัญหา แต่เอมีไม่คิดแบบนั้น เธอค้นพบการรักษาด้วยการผ่าตัดแบบใหม่จึงจัดแจงให้เวอร์จิลเข้ารับการรักษา แม้ในตอนแรกเขาจะปฏิเสธ แต่ในที่สุดก็ยินยอมเข้ารับการผ่าตัด และสามารถกลับมามองเห็นได้ในระยะเวลาสั้นๆ ...ก่อนที่จะทุกอย่างจะกลับมืดลงเหมือนเดิม

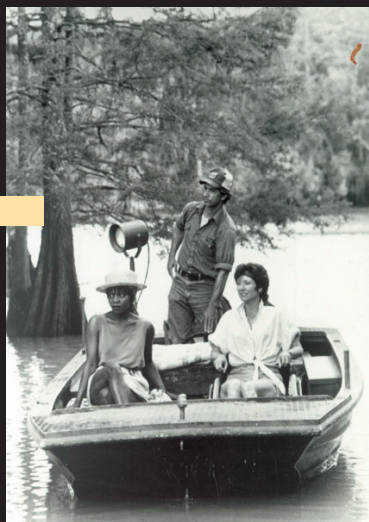
หนังรักที่นำเสนอโดย วาล คิลเมอร์ (ที่ตอนนั้นยังเป็นดาราหนุ่มสุดฮอต) และ มิรา ซอร์วีน (ที่ตอนนั้นเพิ่งได้ออสการ์มาหมาดๆ) เรื่องนี้ ตอนออกฉายทำเงินได้แค่พอท่วมๆ และคำวิจารณ์ออกมาแบบกลางๆค่อนข้างลบ ด้วยว่านักแสดงทั้งคู่ไม่เข้าหากันสักเท่าไร และเรื่องรักในหนังก็ไม่ได้ซึ้งบาดจิตผู้ชมนัก แต่สิ่งหนึ่งทำให้นักถูกกล่าวถึงมากก็คือ การถ่ายทอดเรื่องราวของคนตบอดได้อย่างสมจริงจนน่าทึ่ง

หนังให้ภาพเวอร์จิลในฐานะคนตบอดที่ใช้ชีวิตอย่างปกติและรู้คุณค่าของตนเองตลอดเวลา และให้ภาพเอมีในฐานะคนปกติที่มองชายตบอดผู้หนึ่งด้วยความรู้สึกสงสารและคิดเอาเองตามประสา 'คนตาดี' ว่า วิธีเดียวที่จะ 'ช่วย' เขาได้ ก็คือทำให้เขาสามารถกลับมามีดวงตาเช่นเดียวกับคนอื่นทั่วไป โดยเธอหาวิธีไม่ว่า ความหวังดีนี้กลับ

กลายเป็นการทำร้ายเวอร์จิลอย่างยิ่ง มันไม่ต่างจากสิ่งที่เขาเคยเผชิญตอนเด็กเมื่อพ่อของเขาจับไม่ได้ก็ต้องมีลูกชายตบอดจึงตระเวนพาเขาไปรักษา และหลายครั้งการรักษาเหล่านั้นก็นำมาซึ่งความเจ็บปวดทั้งทางกายและใจ

อีกสิ่งที่น่าสนใจมากในหนังคือการแสดงให้เห็นว่า สิ่งที่เวอร์จิลต้องเผชิญหลังจากผ่าตัดจนตามองเห็นได้เหมือนคนปกติแล้วนั้น ไม่ใช่อะไรที่ง่ายดายเหมือนการหลับตาแล้วลืมตา (แบบที่เรามักพบในหนังอีกหลายๆ เรื่อง) เลยสักนิด ...ผลจากการที่เขาเคยเป็นคนตบอดมายาวนานทำให้เขาต้องปรับตัวอย่างมากกับการมองเห็น ไม่ว่าจะเป็นความไม่สามารถรับรู้ความรู้สึกของสิ่งที่เห็นนั้นได้ (ลองจินตนาการดูสิว่า หากเราไม่สามารถแยกแยะได้ว่า ภาพข้างหน้านั้นคืออะไรกันแน่ ระหว่างบันไดที่ทอดลงหรือพื้นที่อยู่ในระดับเดียวกัน เราจะรู้สึกอย่างไร) หรือการต้องเริ่มเรียนรู้โลกใหม่ทั้งหมดผ่านการมองเห็น (ก่อนหน้านี้เขามองโลกผ่านการสัมผัสสัมผัสตลอด) หนังแสดงภาวะเหล่านี้อย่างชัดเจนและจริงจัง จนอาจใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความรู้สึกของคนตบอดได้

ประเด็นสำคัญของหนังเรื่องนี้จึงคือการตั้งคำถามต่อสังคมว่า จำเป็นที่ความสุขผู้พิการจะต้องเกิดจากการถูกแก้ไขให้สภาพร่างกายกลับคืนเป็น 'ปกติ'? หรือถึงเวลาแล้วที่คนรอบข้างควรเปิดใจกว้างที่จะยอมรับและให้ออกาสผู้พิการได้มีชีวิตในแบบที่เขาเป็นอยู่จริง?

PASSION FISH

ปี 1992 / อเมริกา / กำกับ : จอห์น เซลส์ / นำแสดง : แมรี แม็กดอนเนลล์, อัลฟรูด วู้ดเวิร์ด

หนังเล่าเรื่องของดาราละครน้ำเน่าทางโทรทัศน์ที่ประสบอุบัติเหตุจนเป็นอัมพาต หลังออกจากโรงพยาบาลเธอกลับมาอาศัยเพียงลำพังที่บ้านใหญ่โตในหลุยเซียนาและกลายเป็นหญิงอารมณ์ร้ายดื่มจัด ไม่มองโลกสวยสดแบบในละครที่เคยแสดงอีกต่อไป โดยจ้างผู้ดูแลเป็นสาวผิวสีที่เพิ่งออกจากสถานบำบัดยาเสพติดและดิ้นรนหางานทำเพื่อให้ได้สิทธิในการเลี้ยงดูลูกสาวกลับคืนมา

ด้วยฝีมือการเล่าเรื่องของ จอห์น เซลส์ คนทำหนังนอกกระแสคนสำคัญของอเมริกา หนังเรื่องนี้จึงมิได้เพียงว่าด้วยการเผชิญหน้ากันและเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้หญิงสองคน แต่มันเป็นหนังที่เข้มข้นด้วยภาพชีวิตอันสมจริงของสองตัวละครที่แม้จะต่างปมหลัง ทว่ากลับเหมือนกันอย่างยิ่งในความเป็นมนุษย์ที่ถูกสถานการณ์ชักพาให้ต้องมาตั้งต้นเรียนรู้โลกใบนี้ด้วยสถานะใหม่

ซึ่งต่างจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

หนังเน้นนำเสนอพัฒนาการทางจิตใจของตัวละครหลักที่ต้องพยายามยอมรับความเป็นคนพิการของตน เราได้เห็นเธอตั้งแต่ในขั้นตอนแข็งขันต่อต้าน หดหู่สิ้นหวัง ใช้อารมณ์กราดเกรี้ยว จนเปลี่ยนผ่านถึงช่วงยอมรับความจริงและเรียนรู้ที่จะปรับตัว โดยตลอดเวลานั้นหนังไม่ได้ให้ภาพเธอเป็นบุคคลที่น่าสงสาร และก็ไม่ใช่นางร้ายเอาแต่ใจตนเอง หากเป็นผู้หญิงคนหนึ่งที่ต้องต่อสู้กับความขัดแย้งในจิตใจ ความต้องการทางเพศและความยากลำบากของการเริ่มต้นชีวิตอีกครั้ง ขณะเดียวกันตัวละครของผู้ดูแลก็ได้ถูกนำเสนอราวกับเป็นแม่พระที่มาโปรดคนพิการ แต่เธอเองก็เช่นกันที่เป็นมนุษย์สามัญซึ่งมีความปรารถนา แรงกระตุ้น และความพยายามที่จะอดทนต่อปัญหาทุกอย่างเพื่อแลกกับงานและความมีศักดิ์ศรีอันเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ

THE EIGHTH DAY

ปี 1996 / ฝรั่งเศส / กำกับ : นาโง วอง ดอร์มาเอล / นำแสดง : ดานีล โอโตลล์, ปาสกาล ดูแกน

แอร์รี เป็นชายใจจัดที่ทำงานจนภรรยา **หอบลูกหนีไป** สุดสัปดาห์หนึ่งเขานัดว่าจะรับลูกไปเที่ยว แต่ก็มัวทำงานจนไปรับลูกไม่ทัน ทั้งภรรยาและลูกจึงตัดสินใจจะไม่มาเจอกับเขาอีก เขาเสียใจมากแต่ก็ทำอะไรไม่ได้ ได้แต่ขับรถไปรอบๆ จนได้พบกับ **จอร์จ** ชายหนุ่มผู้พิการทางสมองที่หนีออกจากสถานบำบัดในวันหยุดเพราะเพื่อนๆ คนอื่นได้กลับบ้านกันหมด ขณะที่เขาต้องเตร้อยู่ตามลำพังเพราะหลังจากแม่ผู้เลี้ยงเขามาชั่วชีวิตตายจากไป คนอื่นในครอบครัวก็ไม่มีใครต้องการเขามาก

แอร์รีตัดสินใจพาจอร์จออกท่องไปอย่างไร้จุดหมายไปด้วยกัน โดยหารู้ไม่ว่าการพบกันโดยบังเอิญนี้จะเปลี่ยนแปลงชีวิตพวกเขาไปตลอดกาล

ในทางภาพยนตร์ มีหนังมากมายที่ใช้ตัวละครผู้พิการ (โดยเฉพาะผู้พิการทางสมอง) เป็นตัวแทนของ 'ความบริสุทธิ์และงดงาม' ไม่ว่าจะเป็น Forrest Gump ที่ยอดชาวนายกัมพ์เป็นตัวแทนของความคิดอันบริสุทธิ์ของคนอเมริกันซึ่งถูกขับเค้นไปตามแรงเหวี่ยงทางการเมือง หรือ Of Mice and Men ที่ตัวละครเลนนี่ก็เป็นเสมือนจิตวิญญาณของอเมริกาที่ต้องสูญเสียความไร้เดียงสาไปในเหตุการณ์ยุคเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่

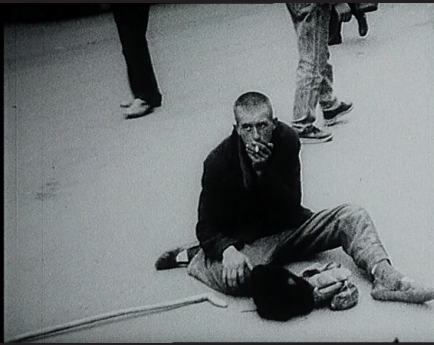
เช่นเดียวกับจอร์จในหนังเรื่องนี้ที่ทำหน้าที่เป็นวิญญาณบริสุทธิ์ซึ่งแอร์รี-ชายหนุ่มผู้ประสบความสำเร็จในการงานแต่ไม่ประสบความสำเร็จในการเป็นพ่อ-หลงลืมไป (จอร์จแทบจะเป็นเทวอาร์กซ์ของแอร์รีเลยที่เดียวหลังจากโศกนาฏกรรมตอนท้ายเรื่อง)

แต่แม้จะยังเป็นที่น่าสงสัยว่า การใช้ตัวละครผู้พิการในลักษณะนี้เป็นความพยายาม 'แทนค่า' หรือใส่ความหมายที่ผิดเพี้ยนบิดเบี่ยงจากความเป็นจริงจนกลายเป็นการตอกย้ำมายาคติเกี่ยวกับคนพิการอีกหรือไม่ THE EIGHTH DAY ก็ยังนับเป็นหนังที่น่าสนใจศึกษาเพราะก็พูดถึงมุมมองอีกหลากหลายของคนพิการผ่านชีวิตของจอร์จเช่นกัน

ชายหนุ่มผู้นี้ถูกส่งไปอยู่สถานบำบัดในฐานะคนที่ 'ครอบครัวไม่ต้องการ' ในตอนหนึ่งหลังจากเขาเร่ร่อนไปกับแอร์รี และแอร์รีพาเขาไปส่งที่บ้าน เราก็ได้เห็นการต้อนรับอันหยาบและเต็มไปด้วยความรังเกียจของพ่อและน้อง ที่พยายามสว้างความชอบธรรมแก่การกระทำของตนเองว่าจอร์จเหมาะจะอยู่สถานบำบัดมากกว่า เพราะหากอยู่บ้าน พวกเขาจะดูแลไม่ได้

ความเย็นชาที่ยื่นอยู่บนข้ออ้างของความปรารถนาดีเช่นนี้ ผลักไสให้จอร์จต้องไปสู่ภาวะที่เขาไม่ได้เลือก และต้องจำทนอยู่ในกรอบแคบๆ ของชีวิตที่สังคมขีดให้คนพิการ ทั้งที่ในอีกหลายฉาก เขาได้แสดงให้เห็นว่าเขายังมีความต้องการไม่ต่างจากผู้คนอื่นๆ และบางทีจิตใจของเขายังอาจมีความสมบูรณ์มากกว่าคนที่ประกาศว่าตนปกติเสียด้วยซ้ำ

หนังฝรั่งเศสเรื่องนี้เคยเข้ามาฉายอย่างเป็นทางการในบ้านเราและกลายเป็นหนังที่ใครต่อใครก็รักในปิ่นปักผม ปาสกาล ดูแกน ผู้แสดงเป็นจอร์จนั้นเป็นผู้พิการจริงๆ และเขาก็เล่นได้อย่างน่าชื่นชม

**สารคดีอื้อฉาวแห่งปี 2003 เรื่องนี้มีได้
เชิดชูหรือเรียกร้องสิ่งใดแก่คนพิการอย่าง
ตรงไปตรงมา** แต่มันใช้ฟุตเตจภาพของ
คนพิการตามท้องถนนในรัสเซีย ภาพของ
สลัมสกปรก สถานที่ที่มีคนพิการและคนป่วย
ทางจิตที่ออกมาจากสถานบำบัดมารวมตัว
กันอยู่

บางคนหนีมาจากโรงพยาบาล
บางคนเป็นคนขอทานตามถนน บางคนยึด
อาชีพรับซื้อเสื้อผ้าคนตาย พวกเขาอาศัยอยู่
ในสลัมที่เต็มไปด้วยน้ำคร่ำ บ้านสกปรกมีดุง
และผู้คนแออัด กล้องของผู้กำกับเคลื่อน
เข้าไปในชีวิตพวกเขาแล้วดึงเอาภาพสามัญ
อันทรงพลังเหล่านี้ออกมาอย่างเข้มข้น
ขณะที่เสียงประกอบตลอดเรื่องคือการอ่าน
จดหมายที่เขาเขียนถึงลูกซึ่งยังไม่ได้เกิดมา
เนื้อความนั้นเป็นทั้งการเล่าชีวิตของผู้พิการ
ที่เขาพบเจอและการบอกแก่ลูกน้อยว่า
“เมื่อเจ้าโตขึ้น เจ้าจะเป็นบ้า เป็นคนโง่ เป็น
คนจน เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เจ้าหลุดพ้น
จากการติดบ่วงอยู่ใน ‘ระบบ’ ที่ถูกสร้างขึ้น”!

ภาพของคนพิการในหนังถูกใช้
แทนคำ ‘เหล่าคนเล็กน้อยที่ถูกทอดทิ้ง’
ด้วยดวงตาที่ไม่เห็นอกเห็นใจและในขณะที่
เดียวกันก็ไม่ชิงชังรังเกียจ ดูถูก หรือหา
ประโยชน์จากผู้พิการเลยแม้แต่น้อย การไม่
เชิดชูและไม่สงสารเป็นดวงตาที่อาจจะทำให้
หลายคนรู้สึกแปลกแปร่ง ว่ากันว่าเมื่อครั้ง

ไปฉายในลอนดอน ผู้กำกับถูกตั้งคำถามถึง
ความเพิกเฉยที่เขามีต่อภาพที่เขาถ่ายทำมา
และเขาตอบกลับว่า นี่คือการถ่ายทำ
ภาพยนตร์ เขาไม่ได้ทำหน้าที่เอ็นจีโอ แต่
ทำหน้าที่เพียงเก็บภาพเหล่านั้นมา และ
บรรดาผู้คนในหนังของเขาบางคนก็เป็นคนที่
เขารู้จักมักคุ้นดี เพราะเขาถ่ายทำสารคดี
เรื่องนี้ในเมืองบ้านเกิดของตนเอง ดังนั้น
สำหรับเขาแล้ว นี่คือการนำเสนอภาพที่มีอยู่
จริงอย่างตรงไปตรงมาเท่านั้น

อาริสตาคิเซียนถ่ายหนังเรื่องนี้
ด้วยฟิล์ม 16 มม. แล้วนำมาขยายเป็น 35
มม. ทำให้ได้ภาพเกรนขาวดำที่ไม่ตกแต่ง
แสงสีใดๆ ส่วนเสียงบรรยายนั้นทำโดยนำ
ฟุตเตจทั้งหมดมาเรียงกัน จากนั้นก็เล่าเรื่อง
ตามภาพไปเรื่อยๆ จนจบ

ผลที่ได้จึงเป็นหนังสารคดีเชิงกวี
ที่คมคายและทิ่มแทงอย่างยิ่ง ความสมจริง
ของหนังสั่นสะเทือนความรู้สึกของผู้ชมอย่าง
รุนแรง และที่สำคัญ หนังมิได้มองปัญหา
คนพิการเป็นเพียงเรื่องความไม่เท่าเทียมกัน
แบบพื้นๆ แต่เลยผ่านไปสู่เรื่องของระบบ
ที่ทำให้ผู้คนไม่อาจจะพิการหรือไม่พิการไม่มี
ทางเท่าเทียมกันได้อย่างจริงแท้ ซึ่งระบบใน
ที่นี่ไม่ใช่เพียงระบบการเมืองการปกครอง
หรือระบบคิดแบบทุนนิยม หากหมายถึง
ระบบโดยรวมทั้งหมดเลยทีเดียว

X-MEN TRILOGY

ปี 2000, 2003, 2006 / อเมริกา / กำกับ : ไบรอัน ซิงเกอร์
นำแสดง : ฮิวจ์ แจ็กแมน, แพทริก สเตอร์ต, เอียน แม็กเคลเลน

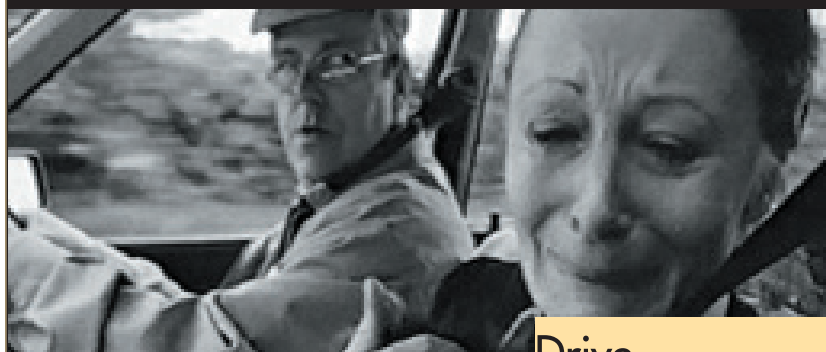
หนังซูเปอร์ฮีโร่ที่มีตัวเอกเป็นบรรดาผู้คนที่มีความพิเศษ พวกเขาถูกตราหน้าเป็นมนุษย์กลายพันธุ์และต้องมีชีวิตหลบๆ ซ่อนๆ จากสังคมปกติ บางคนมารวมตัวกันเพื่อฝึกฝนพลังพิเศษที่โรงเรียนของศาสตราจารย์ชาเวียร์ซึ่งเชื่อในความสามารถอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กลายพันธุ์กับคนปกติ ขณะที่ฝ่ายคนปกติกลับหวาดกลัวและเกลียดชังมนุษย์กลายพันธุ์จนต้องการให้มีกฎหมายขึ้นทะเบียนตีตรา นอกจากนี้ยังมีวร้ายอย่างแหม็กนีโต้ ผู้เคียดแค้นและเฝ้าสังหารให้มนุษย์กลายพันธุ์ออกทำลายล้างคนปกติให้หมดไปเสียจากโลกตามหลักการของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน ที่ว่า ผู้แข็งแรงกว่าย่อมมีชีวิตรอด!

เราอาจตีขลุมง่าย ๆ ว่า X-Men จัดเป็นหนังว่าด้วยความพิการก็เพราะมีตัวละครเอกอย่างศาสตราจารย์ชาเวียร์เป็นคนพิการนั่งรถเข็น แต่จริงๆ แล้วไม่ได้มีเพียงเท่านั้นหนังเรื่องนี้สามารถใช้เป็นแบบจำลองความสัมพันธ์ของคนพิการกับคนปกติในสังคมของเราได้เลยทีเดียว เพราะมนุษย์กลายพันธุ์ในเรื่องถูกสังคมมองเป็นสิ่งประหลาดแปลกแยก น่าหวาดกลัว และต้องถูกกักกัน

ซึ่งนี่ก็ไม่ต่างจากการกระทำของคนทั่วไปในโลกนอกจอหนังที่พยายามแบ่งแยกกักขังผู้พิการไว้ในมุมต่างๆ โดยถือเอาทัศนคติของ 'คนปกติ' เป็นที่ตั้งนั่นเอง

ความน่าสนใจของหนังอยู่ตรงการไม่ให้ภาพเหมารวมซ้ำซากสุดหัวว่าเหล่ามนุษย์กลายพันธุ์นั้นเป็นคนที่น่าสงสาร หรือชั่วร้ายน่าสะพรึงกลัว หรือเป็นวีรบุรุษที่แสนดี แต่เราจะได้เห็นพวกเขาในฐานะมนุษย์ที่มีความคิดความรู้สึกหลากหลายต่อตนเอง บ้างยอมรับความกลายพันธุ์และภาคภูมิใจในตนเองในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง บ้างรู้สึกด้อยต่ำและต้องการได้รับความยกย่อง บ้างชิงชังรังเกียจและปรารถนาจะรักษาตัวเองให้หาย กลายมาเป็นคนปกติเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ

แม้โดยหน้าตา X-Men จะเป็นหนังแอ็กชั่นแฟนตาซีเน้นความสนุกสนาน แต่โดยเนื้อแท้แล้ว มันได้แสดงมายาคติในสังคมที่เหล่าคนพิการต้องพบเจอ หนึ่งเป็นแบบจำลองอันเป็นสากลและอธิบายโดยการเปรียบเทียบได้อย่างน่าสนใจ

Drive

ស្រែក ខ្មែរ

Blind Sensation

RAINA HAIG's FILM

ไรนา เฮก เริ่มมีปัญหาทางสายตาดอนอายุ 15 ด้วยโรคที่เรียกกันว่า macular degeneration อันเกิดจากการเสื่อมสลายของเนื้อเยื่อบริเวณเรตินาซึ่งเป็นโรคทางพันธุกรรม การมองเห็นของเธอค่อยๆ ลดลงจนเหลือเพียงภาพรางๆ รูปทรง และสีหรือแสง แต่ไม่เห็นรายละเอียดใด ตอนที่เพื่อนของเธอเข้าเรียนมหาวิทยาลัย เธอต้องทำงานเป็นคนทำความสะอาด อาศัยอยู่กับแม่ และถูกปฏิเสธการจ้างงานครั้งแล้วครั้งแล้ว จนเธอเริ่มเกิดคำถามขึ้นในใจว่าทำไมสังคมจึงกีดกันเธอออกจากโอกาสต่างๆ เพียงเพราะข้ออ้างว่าเธอเป็นคนพิการ ทั้งที่ไม่ใช่สิ่งอื่นใดอีกเลยที่พิสูจน์ว่าเธอไม่สามารถทำงานเหล่านั้นได้?

เฮกบอกตัวเองว่า เธอไม่ปรารถนาจะถูกจับวางไว้ในมุมมืดเช่นนั้น เธอควรมีสติที่ได้เลือกทำงานที่อยากทำมากกว่าก้มหน้ารับสิ่งที่สังคมหยิบยื่นให้ ...และตอนนั้นเองที่เธอค้นพบว่า เธอมีความสุขกับการเขียนอ่าน และการทำหนัง!

เฮกเข้าทำงานในบริษัทที่คอยฝึกฝนคนพิการให้มีความสามารถทัดเทียมคนทั่วไป เธอได้พบผู้คนมากมายจากงานนี้และพร้อมๆ กับที่เทคโนโลยีพัฒนารุดหน้า เธอก็เริ่มอ่านหนังสือ เริ่มศึกษาสิ่งต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต ต่อมาเธอได้งานใน BBC และตัดสินใจสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนหนัง

ทุกวันนี้ เฮกก้าวมาเป็นคู่กับหนังที่เป็นคนตาบอด และทำหนังเพื่อเป็นสื่อสำหรับผู้พิการด้วยกัน

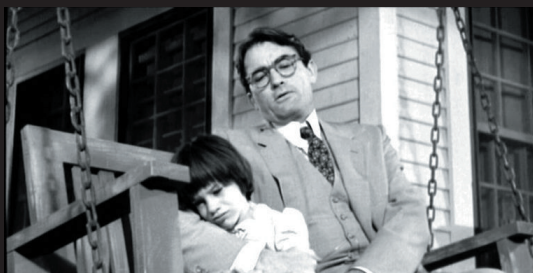
หนังของเฮกมีทั้งหนังที่เป็นการเสมือนภาพร่างของคนตาบอด เช่น Blind Sensation หนังสือสั้น 3 ตอน ตอนละ 3 นาที

ที่แสดงถึง 'สัมผัส' ของผู้คนที่สูงสูญเสียการมองเห็น ไม่ว่าจะเป็นการสัมผัสสายฝนหรือความไม่มั่นใจยามต้องก้าวลงบันได ภาพบนจอปรากฏคู่กับเสียงบรรยายความคิดความรู้สึก ความไม่แน่ใจ เพื่อพาผู้ชมท่องไปในโลกของการรับรู้ที่เต็มไปด้วยความไม่แจ่มชัดและไม่แน่นอน

เฮกไม่ได้ทำเฉพาะหนังเกี่ยวกับคนตาบอด เธอยังทำหนังเล่าเรื่องแบบปกติด้วย ใน Drive หนังสือสั้นยาว 22 นาที เล่าเรื่องของคู่สามีภรรยาวัยชราที่ขับรถทางไกลไปเยี่ยมหลุมศพของลูกชาย และต้องเจอเหตุการณ์มากมายระหว่างทางที่ทั้งระทึกขวัญ เจ็บปวด น่าเศร้า จนถึง น่าชิงชัง รังเกียจ แต่ทั้งคู่ก็เรียนรู้ที่จะรักกันอีกครั้งเมื่อผ่านพ้นคืนอันยาวนานไปได้

หนังเรื่องนี้อาจเป็นหนังสือสั้นธรรมดา แต่เฮกพัฒนามันเพิ่มขึ้นด้วยการเป็นหนังเรื่องแรกของโลกที่มี Audio description ซึ่งได้กลายเป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับการทำหนังให้แก่คนตาบอด (คือหนังมีผู้บรรยายอีกหนึ่งคนคอยเล่าภาพเหตุการณ์ของหนังบนจอเพื่อให้ผู้ชมที่ตาบอดสามารถเข้าใจหนังได้ - ปรีบบ้างๆ เหมือนการพากย์ฟุตบอล - โดยผู้บรรยายจะเล่าว่าตัวละครกำลังทำอะไรอยู่ แล้วเว้นช่วงสำหรับบทสนทนาให้ผู้ชมได้ฟังด้วยตนเอง)

รู้จักและดูหนังของ ไรนา เฮกได้ที่ www.rainahaig.com และอ่านบทสัมภาษณ์เธอได้ที่ www.telegraph.co.uk (ค้นหาด้วยคำว่า Raina Haig)

TO KILL A MOCKINGBIRD

ปี 1962 / อเมริกา / กำกับ : โรเบิร์ต มัลลิแกน / นำแสดง : กรกอรี เบ็ค, แมรี แบดแลม

ภาพยนตร์อันเป็นที่รักของคนทั้งโลก เรื่องนี้สร้างจากหนังสือนิยาย (อันเป็นที่รักเช่นเดียวกัน) ของ ฮาร์เปอร์ ลี เล่าเรื่องของครอบครัวของของ แอ็กติคัส ฟินช์ ทนายหนุ่มใหญ่ประจำเมืองทางตอนใต้ของอเมริกา เขาอาศัยอยู่กับลูกสองคนและว่าความให้คนยากจนที่ให้ค่าตอบแทนเป็นถั่วมากกว่าเงิน กระทั่งวันหนึ่งชีวิตอันเรียบง่ายของเขาก็ต้องพบความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเมื่อตัดสินใจว่าความช่วยเหลือคนยากจนผิดคำคนหนึ่งซึ่งถูกจับกุมในข้อหาข่มขืนสาวผิวขาว

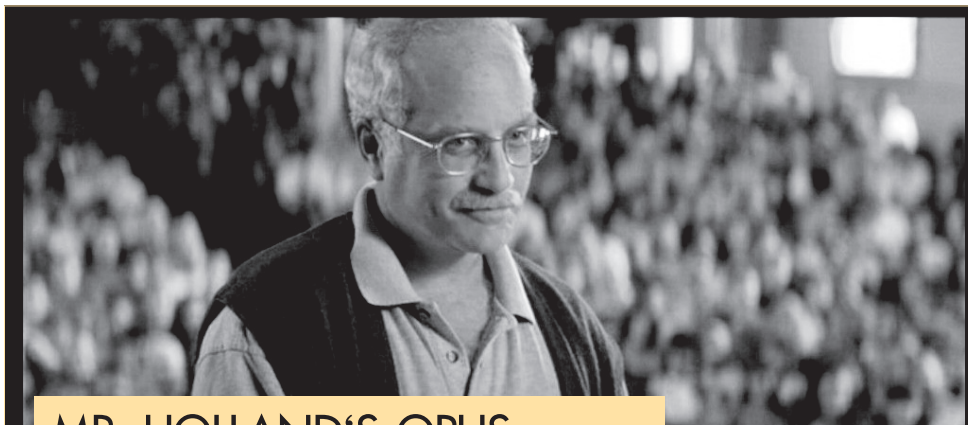
ฟินช์เชื่ออย่างจริงใจว่าลูกความของเขาไม่มีความผิด แต่คนผิวขาวคนอื่นทั้งเมืองกลับปักใจเชื่อในทางตรงกันข้าม นั่นจึงทำให้ฟินช์ต้องคัดจ้งกับแทบทุกคน และต้องทำทุกทางเพื่อปกป้องความยุติธรรมพร้อมกับปกป้องลูกๆ ของตัวเองและสายตายันบริสุทธิ์ที่พวกเขามีต่อโลกใบนี้ไว้ให้ได้

To Kill a Mockingbird ไม่ใช่หนังที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรง แต่เล่าเรื่องผ่านสายตาของ สเกาต์ ลูกสาวจอมแก่นของฟินช์ที่เฝ้ามองงานของพ่อ และเปรียบเทียบสิ่งที่เห็นกับความกลัวที่เธอมีต่อ นู แรดลีย์

(การแสดงครั้งแรกบนจอเงินของ โรเบิร์ต ดุวัลล์) ชายหนุ่มช่างบ้านที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้และกลายเป็นตัวละครในตำนาน หลอกเด็กประจำเมืองเพราะชาวเมืองพากันแต่งแต้มเรื่องราวเกี่ยวกับเขาไปต่างๆ นานา เพื่อให้ผู้ใหญ่ๆ ของพวกตนหวาดกลัว

ทั้งจำเลยผิวสี และ นู แรดลีย์ ก็ไม่ต่างจาก 'ม็อคกิงเบิร์ด' นกพันธุ์เล็กที่ไม่ทำร้ายใคร ไม่เคยเป็นภาระของใคร และทำอย่างมากที่สุดแค่ส่งเสียงร้องตามธรรมชาติ การที่ผู้คนเล็งปืนหวังฆ่ามันจึงไม่ต่างจากการทำลาย สิ่งบริสุทธิ์ลงเพื่อใช้เป็นแพะรับบาปหรือตอบสนองความกลัวอันไร้สาระซึ่งซ่อนลึกในจิตใจของตนนั่นเอง

ตัวละครอย่าง นู แรดลีย์ ยังเป็นตัวแทนของผู้พิการที่มักถูกสังคมมองด้วยสายตาแปลกแยกและทัศนคติที่ผิดพลาด จนผลักไล่ให้เขาต้องหลบซ่อนอยู่ในมุมมืด ถูกหลอกลืมว่ายังมีชีวิตและยังมีศักยภาพรอการค้นพบ โชคดีที่นูยังได้เพื่อนใหม่อย่างสเกาต์ ซึ่งมีสายตาใสสะอาดมากพอจะเห็นเขาในฐานะปุถุชน แต่ในความเป็นจริง ยังมีผู้พิการอย่างนูอีกมากมายที่ต้องโดดเดี่ยวอยู่ภายใต้วาทกรรมอันซ้ำซากที่สังคมมอบให้

MR. HOLLAND'S OPUS

ปี 1995 / อเมริกา / กำกับ : สตีเฟ่น เอरिक / นำแสดง : ริชาร์ด ไดรยฟัสส์, เกลนนี เฮดลีย์

หนังสือแด่นักดนตรีซึ่งเรื่องนี้เล่าเรื่องของชายนักดนตรีคนหนึ่งที่ได้ฝันจะเป็นนักประพันธ์เพลงผู้มีชื่อเสียง แต่ความเป็นจริงที่เขาต้องเผชิญคือเขาเขียนเพลงไม่ได้เรื่อง และต้องกลายเป็นคนดนตรีในโรงเรียนมัธยมชั่วชีวิต ยิ่งเมื่อลูกชายที่เขาวาดฝันจะให้เป็มนักดนตรีให้ได้ กลายเป็นเด็กหุนหวน มันก็ทำให้เขากลายเป็นคนสิ้นหวัง และเชื่อว่าชีวิตของเขามีแต่ความล้มเหลว จนในวันที่เขาเกษียณนั้นเอง เขาจึงได้เรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนสร้างไว้แก่ลูกศิษย์มีค่าเพียงไหน เมื่อเหล่าลูกศิษย์ที่หลายต่อหลายคนกลายเป็นนักดนตรีชื่อดังกลับมาจัดงานเลี้ยงให้คุณครูคนสำคัญอย่างยิ่งใหญ่

แม้ตัวหนังจะฟูมฟายเอาการแต่ส่วนที่ดีที่สุดของหนังคือ การพูดถึงความสัมพันธ์ของคุณครูฮอลแลนด์กับลูกชาย เพราะเมื่อเขาพบว่า ลูกชายเป็นคนหุนหวน (เขาค้นพบเรื่องนี้ในเช้าวันที่ จอห์น เลนนอน นักดนตรีคนสำคัญของโลกถูกยิงเสียชีวิต) เขาก็สิ้นหวังและหมางเมินกับลูกทันที (ลูกชายในตอนต้นนั้นรับบทโดย แอนโธนี่ นาตาล ซึ่งเป็นคนหุนหวนจริงๆ) ทั้งให้เป็นหน้าที่ของแม่แต่เพียงฝ่ายเดียว ลูกชายจึง

เติบโตขึ้นอย่างห่างเหินกับพ่อ จนในที่สุดเมื่อเขาค้นพบว่าลูกชายรักเขามากแค่ไหน เขาก็หันมาเรียนรู้ภาษามือและสร้างคอนเสิร์ตดนตรีเพื่อคนหูหนวกด้วยเพลง Beautiful Boy ของ จอห์น เลนนอน (เป็นเพลงที่เลนนอนแต่งให้กับลูกชาย)

หนังทำได้อย่างดีเยี่ยมในการถ่ายทอดรายละเอียดของความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นช่วงความหมางเมินของพ่อผู้ตั้งความหวังให้ลูกเป็น 'คนปกติ' และรับไม่ได้เมื่อมันไม่เป็นไปตามความหวัง ช่วงที่พ่อแม่ไปหัดเรียนรู้ภาษามืออีกครั้งเพื่อสื่อสารกับลูกตัวเอง ไปจนถึงฉากแสดงคอนเสิร์ตที่ใช้แถบสีและแสงแทนคำตัวโน้ตซึ่งให้ความรู้สึกลงงามกินใจอย่างยิ่ง

ผู้ชายชื่อตัน ผู้หญิงชื่อนุช

พ.ศ. 2535 / ไทย / กำกับ : ชูชาติ โตประคับ / นำแสดง : พิศาลวัลย์ พิกพอร์ไธย, วลลภ นุตประเสริฐ

หนังรักขาบซึ่งเล่าเรื่องของ **ตัน** นักศึกษาชายตาบอดผู้มีพรสวรรค์ทางดนตรี กับ **นุช** หญิงสาวหุ่นนก ซึ่งเป็นน้องสาวของเพื่อนสนิทของตัน นุชได้ดูตันแสดงดนตรีครั้งหนึ่งและแอบชอบตัน แม้จะไม่สามารถได้ยินเสียงเพลงได้ เธอให้อ้วนเพื่อนให้บันทึกเสียงเธอลงเทปไปให้ตันฟัง และตันก็เริ่มตกหลุมรักผู้หญิงในเทปก่อนจะรู้ความจริงว่า เจ้าของเสียงนั้นคือนุช เด็กสาวที่เขาเคยเห็นเป็นเพียงน้องสาว ในที่สุด ทั้งคู่ก็รักกัน แต่กระนั้น รักนี้ก็เต็มไปด้วยอุปสรรค เพราะทางบ้านของทั้งสองฝ่ายไม่สนับสนุนเขาและเธอจึงต้องพิสูจน์ความสามารถและความรักของที่มีต่อกันเพื่อจะเอาชนะอุปสรรคและข้อจำกัดต่างๆ ในชีวิตให้ได้

นี่เป็นหนังไทยเรื่องแรก (และน่าจะเป็นเรื่องเดียว) ที่มีตัวละครนำเป็นผู้พิการและพยายามนำเสนอภาพชีวิตของพวกเขาอย่างกล้าหาญ (แม้จะถูกวิจารณ์ไม่น้อยถึงความไม่สมจริงในรายละเอียดบางประการ) นอกจากนั้น ยังใช้ผู้พิการจริงๆ มาแสดงนำอีกด้วย

‘ผู้ชายชื่อตัน ผู้หญิงชื่อนุช’ ตั้งคำถามต่อประเด็นสิทธิของผู้พิการที่จะมีชีวิตสามัญและเท่าเทียมกับคนอื่นทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิตประจำวันหรือการมีความรัก โดยหนังทั้งให้ภาพความคิดความรู้สึกของผู้พิการ และของคนอื่นๆ รอบซึ่งหวังไยพวกเขา ทว่าความหวังไยนั้นก็อาจกลายเป็นหวังที่ผู้รักคนผู้พิการไม่ได้รับความไว้วางใจหรือยอมรับจากสังคมอย่างที่พวกเขาเป็น

Black Sun A film by Gary Tarn

2007 BAFTA / Nominated Carl Foreman Award for Best Debut Film
2006 Copenhagen International Documentary Film Festival / Winner Grand Prix
2006 Newport International Film Festival / Winner Jury Award
2006 Sarasota Film Festival / Winner Special Jury Prize
2005 British Independent Film Awards / Nominated Best Documentary

Second Run DVD

BLACK SUN

ปี 2005 / สารคดี / อังกฤษ / กำกับ: แกรี ทาร์น

หนังเรื่องนี้อาจเป็นทั้งหนังทดลอง
อันชุ่มฉ่ำด้วยพลังทางภาพ และสารคดีที่
หนักแน่นด้วยเรื่องเล่าอันทรงพลังได้ใน
คราวเดียวกัน เพราะมันเล่าเรื่องของ ฮิวโกส
เดอ มงตาลองแบต์ จิตรกรชาวฝรั่งเศสที่
อาศัยอยู่ในนิวยอร์ก เมื่อปี 1978 เขาถูก
ทำร้ายในบริเวณย่านที่เขาพักอาศัย ส่งผล
ให้ตาบอดไปชั่วชีวิต

หนังให้มงตาลองแบต์เป็นผู้เล่า
แต่ตลอดทั้งเรื่องเราจะไม่ได้เห็นหน้าเขาเลย
เราเห็นแต่ภาพมุมมองเหมือนนกกำลังจ้องมอง
ลงมายังเมืองนิวยอร์กที่ฉาบแสงทองสุดท้าย
ของวัน ภาพของผู้คนบนท้องถนน ใบหน้า
แปลกเปลี่ยนที่ไม่คุ้นเคย สีสันมืดทึบของ
รูปทรง กราฟฟิกสามมิติที่ใช้ในงานออกแบบ
อาคาร ภาพถ่ายจากทีวีสัญญาณล่ม ภาพที่ดู
ราวกับอยู่ใต้น้ำ แสงแยงตาบูบวบ ภาพหลุด
โฟกัสจนไม่อาจเก็บรายละเอียดได้ ภาพจาก
กล้องแฮนด์เฮลด์ บันทึกภาพอินเดีย หิมาลัย

เกาหลี ไปจนถึงสิงคโปร์

ผู้กำกับ แกรี ทาร์น เล่าเรื่องผ่าน
มุมมองที่เป็นเสมือนสายตาของมงตาลอง-
แบต์ ผู้ค้นพบอีกชีวิตหลังจากมองไม่เห็น
เขาได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับชีวิตใหม่
เรียนรู้ที่จะเดินไปตามถนนโดยฟังเสียงจาก
ผนังอาคาร เรียนรู้ที่จะเขียนแม้จะไม่เห็น
กระดาษ เรียนรู้ที่จะเล่นเปียโนด้วยตัวโน้ต
อักษรเบรลล์ เขาออกเดินทางไปรอบโลก
เขียนหนังสือสามเล่ม และมีมุมมองต่อชีวิต
ที่อ่อนโยน งดงาม

เรื่องทั้งหมดนั้นถูกเล่าคลอไปกับ
ภาพสงบอบอุ่นจนไม่น่าเชื่อว่า นี่คือเสียงจาก
คนที่เริ่มต้นมองไม่เห็นตอนอายุ 37

ORDINARY WORLD WITH NOT SO ORDINARY PEOPLE

หนังสือจากอินเดีย
เล่าเรื่องของชายสองคนที่
บังเอิญพบเจอกันบนถนน
ขึ้นเนิน คนหนึ่งเป็นคน
ธรรมดา แต่อีกคนเป็นชาย
ขาพิการบนรถเข็น และการ
เดินขึ้นลงเนินของพวกเขา
ก็เต็มไปด้วยคำถามน่าสนใจ
มากมายในเวลาสั้นๆ เพียง
สองนาที

การเดินขึ้นเนินถูก
ใช้เป็นบททดสอบจริยธรรมทั้ง
ต่อตัวละครและคนดู แน่นอน

ว่าในสถานการณ์แบบนั้น
เราอาจคิดว่า... เราควร
ช่วยเหลือนายพิการให้ขึ้นเนิน
ได้ แต่ในอีกทางหนึ่ง... ใช่
หรือไม่ว่า เขาอาจไม่ได้
ต้องการความช่วยเหลือนั้น
จริงๆ? บางทีความช่วยเหลือ
ที่ดีที่สุดอาจคือการปล่อยให้
เขาขึ้นเนินด้วยตนเองก็ได้?

หนังสือเสนออย่างมี
อารมณ์ขันและไม่บีบคั้น เป็น
เพียงฉากช่วงการตัดสินใจ
เล็กๆ ที่สร้างข้อขัดแย้งอัน

น่าสนใจ แต่เราอาจขยายผล
จากเรื่องเล็กๆ เหล่านี้ไปตั้ง
คำถามต่อถึงหลากหลาย
ความช่วยเหลือที่สังคมเคยทำ
เพื่อคนพิการภายใต้ฉลากของ
ความปรารถนาดี โดยหาว่าไม่
ว่านั่นอาจไม่เพียงไม่
สอดคล้องกับความต้องการ
ของเขา แต่ยังกลับกลายเป็น
'ความปรารถนาดีที่ส่งผลร้าย'
ได้ด้วยเช่นกัน

คลิกดูได้ที่ www.youtube.com

(ค้นหาด้วยชื่อเรื่อง)

WAITING FOR RONALD

หนังสือที่ควา
รางวัลมาแล้วจากหลาย
เทศกาล เล่าเรื่องเล็กๆ ใน
เช้าวันที่ โรนัลด์ ผู้บกพร่อง
ด้านการเรียนรู้ กำลังจะออก
จากสถานบำบัดเพื่อกลับไป
ใช้ชีวิตในสังคมปกติ

โรนัลด์บอกลา
เพื่อนๆ ในสถานบำบัดทีละคน
จากนั้นก็ก้าวเดินออกมาและ
เตรียมเรียนรู้การขึ้นรถเมล์เอง
เป็นครั้งแรก ขณะเดียวกัน
อีกด้านหนึ่ง แองกัส เพื่อนที่
ออกมาจากสถานบำบัด
ก่อนหน้านี้กำลังรอคอยโรนัลด์

อยู่อย่างกระวนกระวาย ซ้ำยัง
ต้องต่อสู้กับอาการอยาก
ล้างมือไม่รู้จักจบ

หนังสือเล็กๆ เรื่องนี้ใช้
นักแสดงที่เป็นผู้พิการจริงๆ จึง
ทำให้การแสดงในหนังสือกลายเป็น
ส่วนที่น่าทึ่งอย่างยิ่ง หนังสือ
ทำให้การขึ้นรถเมล์ที่อาจเป็น
เรื่องสามัญเล็กน้อยของคน
ทั่วไปกลายเป็นการผจญภัย
ที่ต้องลุ้นกันตัวโก่ง ทั้งยัง
ทำให้ฉากการพบและพراق
จากกันหลายๆ ฉากกลายเป็น
ฉากที่สะท้อนอารมณ์ได้โดย
ไม่ต้องปรุงแต่ง ความละมุน

ละไมของหนังสือช่วยถ่ายทอด
ภาพของผู้มีปัญหาด้านการ
เรียนรู้ให้เราเห็นโดยไม่ต้อง
เล่าเรื่องอะไรมากมาย เพียง
ถ่ายทอดผ่านเหตุการณ์ใน
ชีวิตประจำวันโดยไม่บีบคั้น
ให้มันกลายเป็นเรื่องตลกหรือ
เกินจริง แต่นำเสนอด้วย
ดวงตาอันอ่อนโยน เท่านั้น
ก็เพียงพอจะเรียกความรู้สึก
ประทับใจได้อย่างเต็มเปี่ยม

คลิกดูได้ที่ www.youtube.com

(ค้นหาด้วยชื่อเรื่อง) และดูเว็บไซต์
ทางการของหนังสือได้ที่

www.waitingforronald.com

FOUR DEAF YORKSHIREMEN

(บทความนี้เปิดเผยเนื้อหา
ส่วนสำคัญของหนัง)

หนังสั้นที่ได้แรง

**บันดาลใจจากชีวิตของคณะ
ตลก มอนตี้ ไพธอน** ว่าด้วย
ชายสี่คนที่กำลังนั่งเล่นไฟ
จิปเปียร์ แล้วผลัดกันเล่าเรื่อง
อย่างสนุกสนาน จนกระทั่ง
ชายคนหนึ่งเริ่มเล่าถึงความ
ยากลำบากของตัวเองที่เกิด
ในครอบครัวซึ่งทั้งพ่อและแม่
เป็นคนหูหนวก จากนั้นเขาก็
วางแผนลอบปอนด์ลงบนโต๊ะ
และท้าทายว่า ใครก็ตามที่
เล่าเรื่องชีวิตตนได้เร็วที่สุด
ในกลุ่มจะได้เงินก้อนนี้ไป
จากนั้น ทุกคนใน

หนังเรื่องนี้ (ซึ่งเป็นคนหูหนวก
จริงๆ) ก็ผลัดกันเล่าเรื่องเศร้า
เกี่ยวกับชีวิตวัยเด็กของตน
ด้วยท่าที่สบายๆ ในฐานะของ
เรื่องที่เกิดขึ้นไปแล้ว โดย
ตลอดเวลานั้นจะไม่ได้ยิน
เสียงใดๆ เลย นอกจาก
ท่าทางภาษามือ (ที่มีการขึ้น
ซับไตเติ้ลให้ได้อ่านกัน) ส่งผล
ให้คนดูเสมือนตกอยู่ในภาวะ
หูหนวกชั่วขณะหนึ่งเช่นเดียวกับ
ตัวละครด้วย

แม้หนังจะมีลีลา
แบบที่เล่นที่จริง แต่ก็ตรง
ประเด็นอย่างยิ่งเมื่อชาย
คนสุดท้ายเล่าว่า ครอบครัว
ของเขาไม่ได้ทำงาน ไม่ได้

อดอยาก ไม่ได้มีกิน เพียงแต่
ครอบครัวของเขาไม่มีใครเป็น
คนหูหนวก! เท่านั้นเองเขา
ก็ได้เงินลอบปอนด์ไปครอบ
ครองโดยเอกฉันท์!

สิ่งที่หนังสือสารกับ
เราก็คือ ในโลกของผู้พิการ
ความลำบากทางกายแทบ
ไม่ใช่ปัญหาใหญ่อะไร หาก
เปรียบเทียบกับความยาก
ลำบากทางสังคมที่พวกเขา
ต้องพบพาน และบางครั้ง
สิ่งที่พวกเขาต้องการที่สุดอาจ
คือการได้รับความเข้าใจ
เข้าใจอย่างแท้จริงต่างหาก
คลิกดูได้ที่ www.youtube.com
(ค้นหาด้วยชื่อเรื่อง)

APERTURE

**หนังสั้นเรื่องนี้เล่า
ถึงเด็กหนุ่มคนหนึ่งที่ย่อ
ตระเวนถ่ายภาพสิ่งต่างๆ
ทั่วเมือง ...**ฟังดูเป็นเรื่องปกติ
หากไม่ใช่ว่า ที่แท้เขาเป็น
คนที่กำลังจะสูญเสียการ
มองเห็นและภาพถ่ายนั้น
ก็เป็นเสมือนการบันทึกครั้ง
สุดท้ายของดวงตาของเขาเอง
ในวันนั้นเขาได้ถ่าย

รูปเด็กสาวคนหนึ่งโดยบังเอิญ
และมันนำไปสู่การเริ่มต้น
ความสัมพันธ์ครั้งใหม่
ส่วนที่ดีที่สุดของ
หนังเรื่องนี้คือ ช่วงต้นเรื่อง
ที่แสดงภาพของตัวละครผู้
พยายามสัมผัสสิ่งรอบข้าง
โดยไม่ใช้ตา หนังถ่ายทอด
อารมณ์เชิงกวีของการรับรู้
โลกผ่านดวงตาที่กำลังจะ

มืดบอดออกมาได้อย่างจับใจ
ด้วยงานภาพที่ใช้ทั้งเทคนิค
หลุดโฟกัส ภาพแสงจ้า จน
เกิดรูปเงาใหม่ๆ ที่ท้าทายต่อ
จินตนาการของผู้ชมอย่างยิ่ง

คลิกดูได้ที่ www.youtube.com
(ค้นหาด้วยชื่อหนัง และดู
เว็บไซต์ทางการของหนังได้ที่
www.abfilms.co.nr)

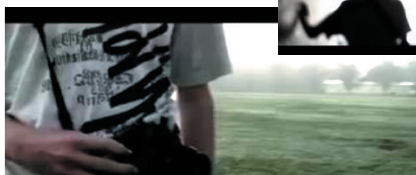
FOUR DEAF YORKSHIREMEN

ORDINARY WORLD WITH NOT SO ORDINARY PEOPLE

WAITING FOR RONALD

APERTURE

A wildly original comedy, it may feature the world's first - a kung fu showdown between 2

Shoot Your Mouth Off

Shoot Your Mouth Off คือชื่อของกลุ่มคนเล็กๆ ที่มารวมตัวกันทำหนังเกี่ยวกับคนพิการ โดยที่ทีมงานทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้กำกับ นักแสดง มือตัดต่อ คนทำดนตรีประกอบ หรือโปรดิวเซอร์ ล้วนเป็นคนพิการทั้งสิ้น บ้างต้องนั่งรถเข็น ต้องเป็นผู้มีปัญหาด้านการเรียนรู้ แต่พวกเขาก็ใช้พลังที่มีอยู่มาถ่ายทอดเรื่องราวของตนผ่านสื่อภาพยนตร์

ความน่าสนใจอยู่ตรงที่พวกเขาไม่ได้ทำหนังด้วยจุดมุ่งหมายที่จะเรียกร้องความสงสารเห็นใจ แต่เพื่อ

แสดงให้เห็นโลกได้ประจักษ์ว่าพวกเขาก็มีศักยภาพเท่าเทียมกับคนอื่นๆ ในสังคม และความเท่าเทียมนี้ก็ไม่ใช้แค่ 'ฉลาด เชื้อชาติ สุนัขขนาน และมีค่า' เท่านั้น แต่ คาเรน ซีดเดอร์ ผู้นำกลุ่มยังบอกว่า มันรวมถึงการมีสิทธิที่จะ

'หัวดื้อ ใจร้ายและเห็นแก่ตัวได้เท่าๆ กับคนอื่นๆ' เช่นกัน

คนทำหนังกลุ่มนี้เชื่อว่า สื่อมากมายยังคงเสนอภาพของผู้พิการอย่างผิดๆ โดยหากไม่พยายามเหมารวมด้วยการเสนอเรื่องราวของพวกเขาแบบเชิดชูความกล้าหาญ ก็จะเป็นในรูปแบบ

ของการถูกทำร้ายซ้ำๆ จากสังคม ดังนั้นพวกเขาจึงรวมตัวกันแล้วทำหนังเองตามใจปรารถนา ผลงานที่ออกมาจึงมีทั้งหนังตลก หนังสยองขวัญ เชือดหืด ไปจนถึงหนังซูเปอร์ฮีโร่เลยทีเดียว

คลิกไปดูเบื้องหลังการทำหนังของพวกเขาได้ที่ www.youtube.com (ค้นหาด้วยคำว่า Shoot Your Mouth Off (documentary)) และรู้จักหนังของพวกเขาเพิ่มเติมได้ที่ www.myspace.com/symocic โดยต่อไปนี้เป็นบางตัวอย่างของหนังที่พวกเขาทำขึ้น

Cared Witless

หนังเล่าเรื่องของริชาร์ด ชายที่ถูกส่งไปดูแลเล่น หนูที่เป็นดาวนีย์ซินโดรม พวกเขาเริ่มต้นความสัมพันธ์ไม่ดีนักเพราะเกเลนนั้นร้ายเอาเรื่อง ขณะที่ริชาร์ดก็ขี้หงุดหงิดและดูถูกความพิการของเกเลนตลอด

เวลา แต่ไม่ช้าไม่นาน เกเลนก็หนีจากสภาพน่ารำคาญนี้ด้วยการไปออกเดทกับสาวอย่างซีนี่น

หนังน่ารักด้วยเรื่องราวของคนที่เป็นไม้เบื่อไม้เมากัน ที่เยี่ยมมากคือพ่อหนูมเกเลน (ซึ่งเขียนบทและกำกับ

เอง) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคนพิการสามารถมีชีวิตที่เติมคนอื่นฯ ได้อย่างไร โดยบอกเล่าด้วยลีลาที่สนุกสนานและนุ่มนวลมากที่สุด

คลิกดูได้ที่ www.youtube.com (ค้นหาด้วยชื่อเรื่อง)

Killer Cure

หนังสือแนวสยองขวัญเชือดเลือดสด ว่าด้วยหญิงคนหนึ่งที่ถูกไปไล่จับคนพิการตามท้องถนนมา 'รักษา' เพราะเธอเชื่อว่าคนพิการนั้นเคยทำบาป

มาจากชาติก่อน และวิธีการรักษาของเธอก็ไม่ใช่อะไรนอกจาก 'เชือดสยอง'! หนังสือเล่าตามชนบทของหนังสือของขวัญ มีฉากสยองขวัญและการเล่นล้อเอาเถิดของฆาตกร

กับเหยื่อ โดยผู้แสดงทั้งหมดเป็นคนพิการจริงๆ และพวกเขาต้องแสดงการต่อกรกับฆาตกรโรคจิตด้วยตนเอง
คลิกดูได้ที่ www.youtube.com
(ค้นหาด้วยชื่อเรื่อง)

Stranger Hero Episode One

หนังสือชุด ว่าด้วยซูเปอร์ฮีโร่คนใหม่ของโลกที่เป็นผู้พิการ และออกต่อกรกับเหล่าร้ายด้วยศิลปะการต่อสู้สุดเจ๋ง โดยตอนแรกนี้เต็มไปด้วยฉากแอ็กชันและจบลงอย่างเป็นปริศนา ทั้งให้คนดูต้องเฝ้ารอคอยหนังตอนต่อไปด้วยใจระทึก พิจารณาแบบผาดเฟ้น หนังสือเล่มนี้

ไม่ได้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนพิการ เพราะมาในรูปแบบของหนังที่ฮอลลีวู้ดนิยมทำ หรือไม่กี่หนังบ้านๆ ที่ไม่มีอะไรลึกซึ้งหรือดึงดูดให้สนใจหรือชื่นชม คนพิการเป็นพิเศษ แต่เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วน หนังสือเล่มนี้เต็มไปด้วยคุณค่า เพราะมันลบเลือนเส้นแบ่ง

โลกของคนพิการกับคนทั่วไปได้อย่างหมดจด คนพิการได้ทำหน้าที่ไม่จำเป็นต้องขังตัวเองไว้แต่กับเรื่องของความพิการ ทว่าเป็นหนังสนุกๆ แบบที่เขาอยากทำและอยากดูจริงๆ
ในโลกของพวกเขาไม่มีคนพิการไม่มีความพิการ มีแต่ความเท่าเทียมที่แท้จริงเท่านั้น

ดอยสุเทพ

หากอยากเห็นหนังไทยที่ทำโดยคนพิการให้ลองดูหนังสือความยาว 9 นาทีกำกับโดย มนต์กานต์ ศรีเจริญศักดิ์ เรื่องนี้ เล่าถึงประสบการณ์การไปเที่ยว

ดอยสุเทพของหญิงสาว ตาบอดคนหนึ่งและความคิดทั้งหลายที่มีต่อสิ่งรอบๆ ตัว
หนังถ่ายทำโดยคนหูหนวก บรรยายเรื่องโดยคนตาบอด วิธีการทำคือใช้

ล่ามภาษามือถ่ายทอดสิ่งที่คนตาบอดรู้สึกระหว่างซึมซับธรรมชาติบนดอยสุเทพให้คนหูหนวกฟัง จนออกมาเป็นหนังที่เปี่ยมความรู้สึกเช่นนี้

หนังสือหุ้มกระดูก

โดย โอปอล ประภาวดี

นอกจากหนังสือที่เราแนะนำในเล่มนี้แล้ว ยังมีหนังสือหลายเรื่องที่มีประเด็นข้องเกี่ยวกับคนพิการเช่น *Dancer in the Dark*, 'เอื้อเธอ', *Grayscale* (สารคดีในโครงการ 'สารคดีข้างบ้าน ครั้งที่ 1' ของ BIOSCOPE) เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดหาอ่านเพิ่มเติมได้ใน 'หนังสือหุ้มกระดูก'

นี่เป็นหนังสือที่ถือ 'หนัง' จนเราได้เห็นประเด็นละเอียดอ่อนที่อาจจะกระทบจิตใจคนพิการ โดยที่คนดูและคนทำหนังอาจคาดไม่ถึง

จุดเด่นอย่างของ 'หนังสือหุ้มกระดูก' คือลีลาการนำเสนอของโอปอลที่แทบไม่มีร่องรอยของ 'ภาษาวิชาการ' ทว่ากลับเต็มไปด้วยชั้นเชิงทางภาษา และการเสียดเย้ยมุมมองทางสังคม และแนวคิดที่แตกต่างจนสามารถตั้งคำถามถึงทัศนคติที่เรามีต่อคนพิการในสังคมได้อย่างเฉียบคม

ดังนั้น จึงไม่แปลกหากหนังที่เคยสร้างความประทับใจแก่คนดูมาแล้วใน *I Am Sam*, *My Left Foot* และ *Girl, Interrupted* จะถูกนำเสนออีกด้านเพื่อให้เห็นภาพขัดแย้งอย่างชัดเจนระหว่าง 'สิ่งที่คนในสังคมส่วนใหญ่คิดต่อผู้พิการ' กับ 'สิ่งที่ผู้พิการคิดต่อตนเองและสังคม' อย่างที่เราคาดไม่ถึง

เต็นรำในความมืด

โดย วีระศักดิ์ จันทรสังแสง

'แม้โลกไร้แสง ไม่แล้งเรื่องราว'
ข้างต้นคือคำโปรยบนปกของ

'เต็นรำในความมืด' ที่สะกิดความสนใจจนเราต้องรีบพลิกหน้าต่อไป เพื่อที่จะได้รู้ว่า 'เรื่องราว' ใน 'โลกไร้แสง' ที่ว่านั้น เป็นอย่างไร

และเมื่อพลิกอ่านหน้าสุดท้ายจบ เราไม่เพียงแคได้เห็นเรื่องราวของโลกมืด แต่เรายังเห็นนิภาพ และความต้องการของผู้พิการทางสายตา และเร่งเร้าให้เราเริ่มต้น 'ทำอะไรสักอย่าง' เพื่อเป็นอีกหนึ่งเรี่ยวแรงในการสร้างความเข้าใจแก่คนทั่วไป ทั้งในเรื่องของทัศนคติ และการเข้าช่วยเหลือผู้พิการอย่างถูกต้อง ซึ่งสิ่งที่เราทำได้ในตอนนี้คือ 'แนะนำให้อ่านหนังสือเล่มนี้'

หนังสือ น่าอ่าน

เสียงจากโลกเงียบ โดย วีระศักดิ์ จันทรสังแสง

บ้างว่าการจะสนทนากับผู้พิการทางการได้ยิน (หรือคนหูหนวก) นั้นต้องไปเรียนภาษามือเพิ่มเติม ซึ่งอาจมองเป็นภาระที่ยุ่งยากจนมีโอกาสดูงที่คนส่วนหนึ่งจะตัดปัญหาด้วยการ ‘เลียง’ ซะ!

แท้จริงแล้ว ‘โลกเรา’ กับ ‘โลกเงียบ’ สุดท้ายก็คือโลกเดียวกัน ซึ่งเมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้จบ คุณจะรู้ว่า อันที่จริงการสื่อสารกันผ่านเสียงเงียบนั้นไม่ได้ยากเย็นเกินความพยายามของเราเลย

ด้วยหัวใจและร่างกาย ส่วนที่เหลือ โดย วีระศักดิ์ จันทรสังแสง

การอ่านหนังสือเล่มนี้คือการเดินทางไปท่องโลกของผู้พิการทางร่างกาย ที่แม้จะถูกพิพากษาจากสายตาคนทั่วไปว่าไร้ซึ่งสมรรถภาพทว่าหนังสือเล่มนี้กลับถ่ายทอดพลังมหาศาลของผู้พิการทางร่างกายออกมาอย่างไม่น่าเชื่อ

และข้อสำคัญคือการได้ทำความเข้าใจว่า แม้จะเดินเหินลำบาก แต่พวกเขาก็สามารถยืนหยัดด้วยขาซึ่งการแพทย์ระบุไว้ว่า ‘พิการ’ ได้อย่างสง่างาม

ฝ่าข้ามความบ้า โดย วีระศักดิ์ จันทรสังแสง

น่าสมเพช สกปรก จะทำอะไรฉันรีเปล่าเนีย... ใ้อบ้า!

ความรู้สึกหลายอย่างคงประดังเข้ามา เมื่อพบคนที่สังคมพิพากษาเขาว่า ‘บ้า’ เดินเข้าใกล้รัศมี ซึ่งอันที่จริงความรู้สึกที่คุณมีอาจไม่ได้รุนแรงขนาดนั้น แต่ประเด็นคือ คุณละ... พร้อมจะเข้าไปทำความเข้าใจกับพวกเขาหรือยัง?

หนังสือเล่มนี้จะพาคุณไปรู้จักพวกเขาอย่างลึกซึ้ง ทั้งแนวคิดในการดำรงชีวิต สิ่งที่ต้องเจอเมื่อเข้าสู่สังคม และสิ่งที่ไม่เป็นธรรมดาในการเป็นผู้พิการทางจิตในประเทศไทย

เมื่ออ่านเสร็จคุณ จะรู้ว่า ‘การคุยกับคนบ้ารู้เรื่อง’ ไม่ใช่เรื่องตลกอีกต่อไป

แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์

รายงานการวิจัยเรื่อง 'พระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างพลังในการดำรงชีวิต และทัศนคติที่เหมาะสมของคนพิการ กรณีคนพิการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล' โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ สุวรรณบุบผา, จตุพร ไชยทองศรี และ ตริณัฐ พลังนุกูร

รายงานการวิจัยเรื่อง 'ภาพสะท้อนและเรื่องเล่า 'ความพิการ' ของผู้พิการในสังคมไทย' โดย อัสมา โกคาพานิชวงษ์

รายงานการวิจัยเรื่อง 'ภาพตัวแทนทางสังคมของคนพิการในสังคมไทย: กรณีศึกษาผ่านวรรณกรรมไทย' โดย กุลภา วจนสาระ

'...น้อยก็หนึ่ง' รายงานประจำปี 2550 และ จัดหมายข่าวการเมือง เรื่องคนพิการ แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย

รายงานการศึกษาเรื่อง 'The Social Determinants of Health and Poverty: an Explanation under Disability Context (ปัจจัยบ่งชี้ทางสังคมเกี่ยวกับสุขภาพและความยากจน: การอธิบายความในบริบทที่มีความพิการเป็นองค์ประกอบของสุขภาพ)' โดย วัชรารัตน์ วัชรไพบูลย์

บทความวิชาการ เรื่อง 'ไม่เห็น ไม่ได้ยิน แต่เข้าใจ: ผัสสะ ประสบการณ์ชีวิตและความรู้ของผู้พิการ' โดย วัชรารัตน์ วัชรไพบูลย์ (ตีพิมพ์ในหนังสือศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร – ภูมิปัญญาไทย-เทศ)

รายงานการศึกษา เรื่อง 'สวัสดิการและสิทธิทางสังคมของคนพิการในสังคมไทย' โดย อัสมา โกคาพานิชวงษ์

